

STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE PRIMORSKI DOLAC ZA RAZDOBLJE OD 2015. DO 2020. GODINE

Varaždin, siječanj 2016.

Agencija za razvoj Varaždinske županije
Varaždin County Development Agency

Agencija za razvoj Varaždinske županije - AZRA d.o.o.
Adresa: Kratka 1, 42200 Varaždin
Telefon: +385 42 422 200
Fax: +385 42 422 208
Web: www.azra.hr
E-mail: info@azra.hr

SADRŽAJ

1.	ZNAČAJKE PODRUČJA	7
1.1.	Zemljopisne, prirodne i kulturne značajke	7
1.1.1.	Veličina i osnovne prostorne značajke	7
1.1.2.	Geomorfološke značajke	8
1.1.3.	Klimatske karakteristike područja	9
1.1.4.	Prirodna baština	10
1.1.5.	Kulturno-povijesna i tradicijska baština	10
1.2.	Kvaliteta života i stanje infrastrukture	11
1.2.1.	Prometna infrastruktura.....	11
1.2.2.	Telekomunikacijska infrastruktura.....	13
1.2.3.	Opskrba električnom energijom.....	14
1.2.4.	Vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda	14
1.2.5.	Gospodarenje otpadom	16
1.2.6.	Poslovna infrastruktura	16
1.2.7.	Društvena infrastruktura	17
1.3.	Gospodarstvo	19
1.3.1.	Gospodarske značajke	19
1.3.2.	Zapošljavanje	22
1.3.3.	Poljoprivreda	23
1.3.4.	Lovno gospodarstvo	27
1.3.5.	Turizam	28
1.4.	Demografske i socijalne značajke	29
1.4.1.	Obrazovanje.....	31
1.4.2.	Zdravstvo i socijalna skrb.....	32
1.4.3.	Kultura, sport i civilno društvo	33
1.4.4.	Upravljanje razvojem.....	33
2.	SWOT ANALIZA OPĆINE PRIMORSKI DOLAC	34
3.	VIZIJA RAZVOJA OPĆINE PRIMORSKI DOLAC	38
4.	STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA	40
5.	OPIS MJERA ZA POSTIZANJE CILJEVA	45
6.	USKLAĐIVANJE CILJEVA SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA.....	53
7.	AKCIJSKI PLAN.....	57

POPIS TABLICA

Tablica 1: Osnovni statistički podaci o Općini Primorski Dolac.....	7
Tablica 2: Osnovni finansijski rezultati poduzetnika Općine Primorski Dolac (iznosi u tisućama kn)...	19
Tablica 3: Struktura gospodarstva u 2013. godini po djelatnostima	20
Tablica 4: Broj obrtnika u Općini Primorski Dolac u 2014. godini.....	21
Tablica 5: Nezaposlene osobe prema kvalifikaciji i spolu	22
Tablica 6: Struktura poljoprivrednog zemljišta po namjeni (ha).....	23
Tablica 7: Poljoprivredne površine Općine Primorski Dolac prema vrsti uporabe i vlasništvu (ha)	24
Tablica 8: Prikaz načina korištenja parcela (ha) prijavljenih u ARKOD-u	24
Tablica 9: Poljoprivredne površine pod kulturama prema zatraženim potporama iz baze jedinstvenih zahtjeva iz 2013. godine na području Općine Primorski Dolac	26
Tablica 10: Struktura stočarske proizvodnje	26
Tablica 11: Broj poljoprivrednih proizvođača prema vrsti poljoprivrednog gospodarstva upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.....	27
Tablica 12: Stanovništvo prema starosti i spolu	30
Tablica 13: Stanovništvo staro 15 i više godina prema spolu i završenoj školi.....	30
Tablica 14: Kućanstva prema veličini i broju članova na području Općine Primorski Dolac.....	31
Tablica 15: Obrazovna infrastruktura Općine Primorski Dolac.....	32
Tablica 16: Razvojni ciljevi, prioriteti i mjere	44
Tablica 17: Opis mjera.....	45
Tablica 18: Usklađenost ciljeva Strategije sa strateškim dokumentima	53
Tablica 19: Akcijski plan Općine Primorski Dolac za 2016. godinu	58

POPIS SLIKA

Slika 1: Položaj Općine Primorski Dolac u Splitsko-dalmatinskoj županiji	8
Slika 2: Karta cestovne mreže na području Općine Primorski Dolac	12

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Pokrivenost kućanstva komunalnom mrežom.....	15
Grafikon 2: Količina sakupljenog otpada u 2014. godini.....	16
Grafikon 3: Dinamika kretanja broja stanovnika od 1991.-2011.....	29

UVODNA RIJEČ NAČELNIKA

Općina Primorski Dolac kao jedinica lokalne samouprave osnovana je kao prirodna, gospodarska i društvena cjelina povezana zajedničkim interesima stanovništva Primorskog Dolca, čime je opunomoćena od strane svih svojih mještana da kontinuirano putem svojih aktivnosti i usluga unapređuje kvalitetu života i rada te omogućava i prati razvoj gospodarskih, društvenih i socijalnih aktivnosti. Kao i svaka druga općina, i naša Općina teži kontinuiranom, održivom razvoju. Naime, naša misija je da u zakonskim okvirima osiguramo uvjete za održivi život na prostoru Općine, težeći za stalnim poboljšanjem kako životnih tako i svih ostalih uvjeta koji izravno ili neizravno utječu na kvalitetu života na ovom području. Da bi se takva nastojanja uspjela realizirati, potrebno je uložiti određene napore i sredstva, ali prije svega imati jasnu viziju i cilj.

Zbog svega gore navedenog, pristupili smo izradi Strategije razvoja Općine Primorski Dolac za razdoblje od 2015. do 2020. godine koja predstavlja veliki korak naprijed u definiranju potencijala i resursa Primorskog Dolca. Kvalitetnom analizom stanja Općine, kao i uvidom u snage i slabosti iste te definiranjem strateških ciljeva i vizije, nastojati ćemo omogućiti brži i učinkovitiji razvoj naše Općine. Upravo zbog toga, pred nama su novi izazovi u kojima moramo razvijati Općinu koja će biti konkurentna ostalim općinama i kao mjesto povoljno za život i kao mjesto sa povoljnom poduzetničkom klimom. Bitno je naglasiti da je Strategija razvoja Općine Primorski Dolac u potpunosti uskladjena sa Županijskom razvojnom strategijom Splitsko-dalmatinske županije i predstavlja ključni razvojni dokument za razdoblje od 2015. do 2020. godine, osobito važan za korištenje EU fondova jer predstavlja okvir za financiranje razvojnih projekata Općine iz svih izvora financiranja te je bitan za kvalitetno planiranje Proračuna Općine u narednom razdoblju.

Nakon svega, htio bi reći da jedini pravi put koji vodi ka podizanju kvalitete u našoj lokalnoj zajednici moguće je postići samo zajedničkim radom na svim razinama. Isto tako, ovom

prigodom najljepše se zahvaljujem svima koji su svojim sugestijama i savjetima pomogli pri izradi Strategije razvoja Općine Primorski Dolac 2015.-2020.

Načelnik:

Božo Vidić

1. ZNAČAJKE PODRUČJA

1.1. Zemljopisne, prirodne i kulturne značajke

1.1.1. Veličina i osnovne prostorne značajke

Općina Primorski Dolac smještena je u zapadnom, zagorskom dijelu Splitsko-dalmatinske županije. Na zapadu graniči sa Šibensko-kninskom županijom, na sjeveru i istoku s Općinom Prgomet, a s južne strane s Općinom Seget. Prometno geografski značaj pruža položaj uz županijsku cestu ŽC 6111 Primorski Dolac – Ž 6091 Plano – Perković.

Područje Općine prostire se na 31,28 km², što čini 0,69% ukupne površine Županije.

Općina Primorski Dolac ima 1 administrativno naselje - Primorski Dolac, koje je ujedno i sjedište Općine.

Prema Popisu stanovništva 2011. godine, Općina Primorski Dolac ima 770 stanovnika, što čini 0,17% ukupnog stanovništva Splitsko-dalmatinske županije (454.798). Gustoća naseljenosti na području Općine iznosi 24,62 st/km², što je manje od gustoće stanovništva na razini Županije koja iznosi 100,54 st/km².

Tablica 1: Osnovni statistički podaci o Općini Primorski Dolac

Naselje	Površina (km ²)	Stanovništvo 2011.	Gustoća naseljenosti 2011. (broj st/km ²)
1 Primorski Dolac	31,28	770	100,54
UKUPNO	31,28	770	100,54

Izvor: DZS, popis stanovništva 2011., interno JLS

Položaj Općine Primorski Dolac u Splitsko-dalmatinskoj županiji prikazan je na Slici 1.

Slika 1: Položaj Općine Primorski Dolac u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Izvor: AZRA d.o.o., 2015.

1.1.2. Geomorfološke značajke

Područje Općine Primorski Dolac je tipično kraško područje koje karakterizira razvijen reljef-brda, dolina - kraško polje, zaravni, goleti, kamenjari. Najveća visinska kota iznosi 558 m/nm.

Zastupljeni su svi elementi karakteristični za kraški reljef (vapnenački grebeni i uzvišenja, kraške doline, drage, ponikve škrape i jame).

Osnovnu geološku strukturu čine vapnenci. Vapnenačke površine su najzastupljenije i predstavljaju skeletno-kraška tla. Na kraškim područjima - na dnu vrtača zastupljena je crvenica. U Dolačkoj kotlini - kraškom polju razvijena su i litogeno-karbonatna tla. Zastupljenošću se izdvaja kamenjar na vapnencu i dolomitu te koluvij od detritusa stijena.

Koluvijalna i aluvijalna tla polja predstavljaju najbolje poljoprivredne površine. Tla zaravni, dolaca i vrtača su atropogenizirana tla, nastala pretežno iz crvenice i smeđeg tla različite dubine.

Za Općinu Primorski Dolac utvrđena je zona maksimalnog seizmičkog intenziteta VII stupnja po MCS skali, sa mogućim odstupanjima u intervalu od 1° MCS.

Stalnih tokova nema. Temeljna odlika hidrogeologije područja jest nepostojanost izvora i površinskih tokova, odnosno izrazito prevladavanje vertikalnog otjecanja vode. Značajniji bujični tok je bujica Vučja Draga.

Osnovno obilježje područja su velike površine pašnjaka (kamenjarski pašnjaci) i šumskog zemljišta. Pod šumskim površinama (zemljište obraslo šumama dobrog sklopa) nalazi se oko 22,44 ha, a ostalo šumske zemljište (šikare, šibljaci i neobrasla proizvodna šumska zemljišta) obuhvaća oko 1.872,58 ha, što čini ukupno 1.895,02 ha šuma i šumskog zemljišta. Šume su poprimile izgled rijetko obraslih degradiranih šikara, s prevladavajućim vrstama crnog jasena, bijelog graba i hrasta medunca.

Područje je oskudno mineralnim sirovinama. Prisutan je građevinski kamen te nalazište bitumenoznog škriljevca. Na prostoru Općine ne odvija se eksploatacija mineralnih sirovina.

1.1.3. Klimatske karakteristike područja

Ovo područje obilježava mediteranska klima, s razdobljem ljetne suše, nepovoljnog rasporeda oborina tijekom godine te izrazitog utjecaja vjetra (naročito bure). Najtoplji mjesec u godini je srpanj sa srednjom temperaturom zraka od $22,8^{\circ}\text{C}$, dok je najhladniji siječanj sa srednjom temperaturom zraka od $6,0^{\circ}\text{C}$. Apsolutna maksimalna temperatura zraka u srpnju iznosi $39,2^{\circ}\text{C}$, dok je minimalna zabilježena u veljači od -24°C .

Najveća količina oborina pada u posljednja četiri mjeseca u godini, a najviše u prosincu. Ukupan broj oborinskih dana iznosi 123, prosječan broj dana sa tučom iznosi godišnje 3,7 dana. Snijeg najčešće pada u veljači (5 dana). Prosječne vrijednosti oborina kreću se oko 1200 godišnje. Insolacija iznosi godišnje oko 2300 sati, što u dnevnom prosjeku iznosi oko 6 sati. Dominantni vjetrovi ovog područja su sjeverni vjetrovi koji u godišnjoj raspodjeli zauzimaju oko 29% učestalosti, dok na južne vjetrove otpada oko 20% učestalosti.

1.1.4. Prirodna baština

Temeljem Zakona o zaštiti prirode, na području Općine Primorski Dolac nema zaštićenih dijelova prirode. Područje se odlikuje biološkom raznolikošću i netaknutom prirodom.

Na području Općine Primorski Dolac nema područja Ekološke mreže NATURA 2000.

1.1.5. Kulturno-povijesna i tradicijska baština

Primorski Dolac obiluje brojnim spomenicima kulturne baštine. Bogatstvo povijesno-kulturne baštine u Općini Primorski Dolac čine kulturna dobra od kojih su najzastupljeniji spomenički kompleksi – crkve, Crkva Sv.Martina, Crkva Sv.Ante Padovanskog i Kapela gospe od Karmela kao i arheološki lokaliteti, Glavica-prapovijesna gomila i Plitvine Primorski Dolac te prapovijesno utvrđeno naselje Velika Vrdljica. Na području Općine postoji veliki broj srednjovjekovnih bunara koji imaju etnološku vrijednost i spadaju u spomenike zaštićene kulturne baštine, a u planu je i rekonstrukcija i uređenje istih, čime bi se ujedno podigla i razina turističke ponude u Općini. Od nematerijalne kulturne baštine treba spomenuti bogatstvo folklora, rukotvorina, običaja, kao i „Ojkavicu“, najstariju vrstu pjevanja u Hrvatskoj. Glazbeni izričaj ojkanje uvršten je na UNESCO-v popis ugrožene nematerijalne svjetske baštine. Bogatstvo kulturne baštine predstavlja veliki potencijal za promociju u svrhu razvoja turizma.

1.2. Kvaliteta života i stanje infrastrukture

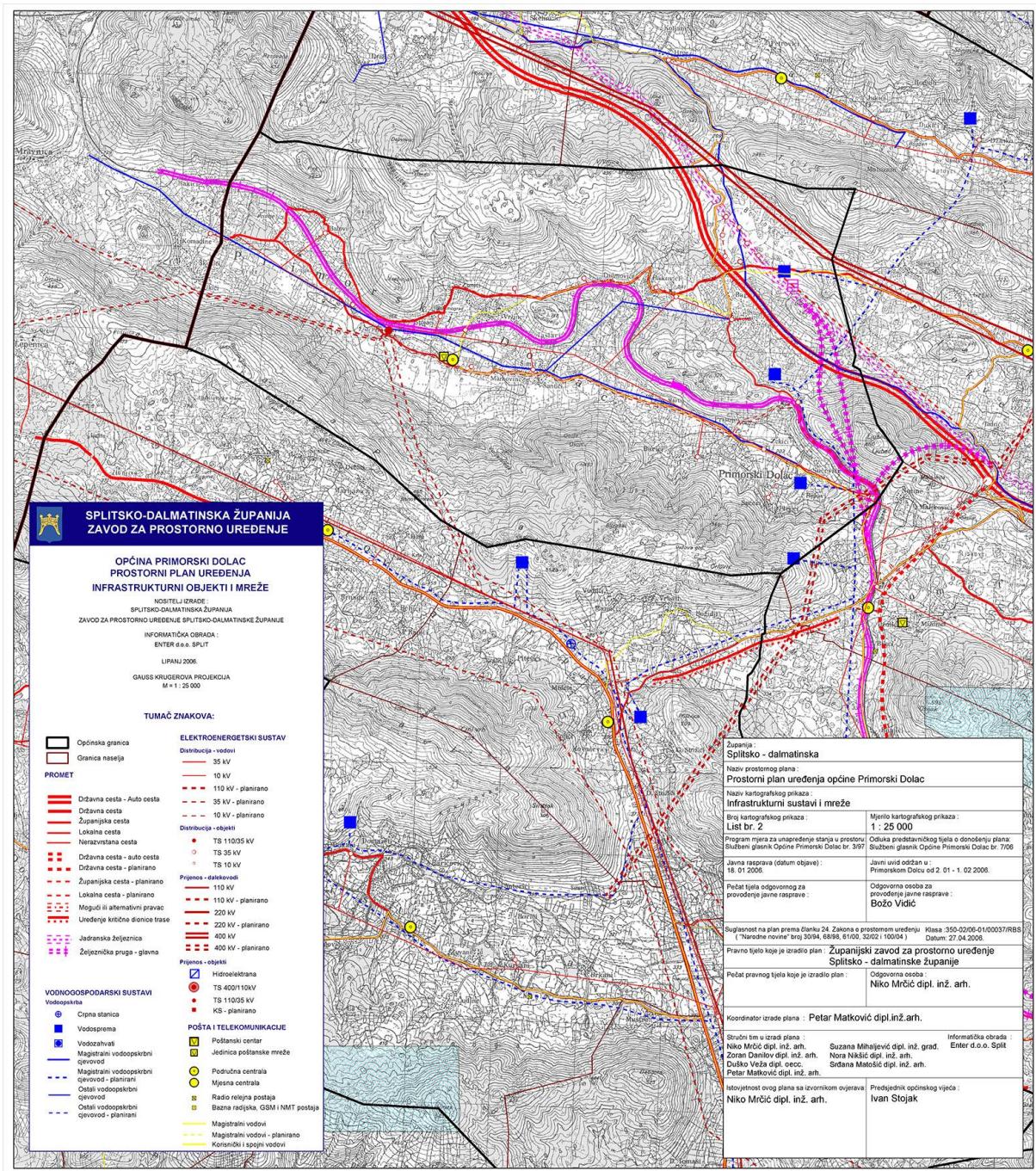
1.2.1. Prometna infrastruktura

Općina Primorski Dolac ima izrazito povoljan geoprometni položaj obzirom da se nalazi na križanju putnih pravaca koji vode u smjeru prema unutrašnjosti zemlje, odnosno prema moru.

Područjem Općine prolazi županijska cesta ŽC 6111 u dužini od 7 km koja se spaja na županijsku cestu ŽC 6091 Plano – Perković te lokalne ceste u dužini od 25,8 km kojima je Općina povezana s važnijim središtima. Na javne ceste nadovezuje se sustav općinskih nerazvrstanih cesta dužine 50 km¹ koji pridonosi dobroj povezanosti naselja unutar područja Općine, kao i povezanosti sa naseljima susjednih općina. Važnu ulogu u cestovnom prometu ima i autocesta Zagreb – Split čijom izgradnjom se poboljšala i prometna povezanost Općine obzirom da ista predstavlja najvažniju prometnicu prema županijskom središtu te unutrašnjosti zemlje.

¹ Asfaltirano 60% (30 km)

Slika 2: Karta cestovne mreže na području Općine Primorski Dolac

Izvor: Službene stranice Općine Primorski Dolac, 2015.

Gledajući prometnu signalizaciju, koja je u skladu s propisima i zakonima te prometnu mrežu koja je infrastrukturno u vrlo dobrom stanju, stanje županijskih i lokalnih cesta na području Općine je na zadovoljavajućoj razini jer su sve javne ceste asfaltirane, ali obzirom da standard

održavanja ne prati potrebe, izražena je potreba za sanacijom nekih cestovnih pravaca te izgradnjom nogostupa (izgrađeni samo na dijelu lokalne ceste LC 67020 u dužini od 3 km) i biciklističkih staza. Naime, obzirom da je Primorski Dolac isprepleten sa mnogo starih puteva, isti bi se uz mala ulaganja mogli pretvoriti u kvalitetne biciklističke/pješačke staze koje vode do arheoloških/prirodnih spomenika.

Javni prijevoz putnika u Općini Primorski Dolac je zadovoljavajući. Na području Općine nalazi se 10 autobusnih stajališta, a prometuju 4 autobusne linije dnevno što je dovoljno da zadovolji potrebe stanovništva. Poduzeće zaduženo za obavljanje javnog prijevoza na području Općine je „Promet“ d.o.o. Split.

Područjem Općine prolazi i **željeznička pruga** Zagreb - Knin - Split koja prolazi kroz samo središte naselja te ima bitnu funkciju i značaj u regionalnom i lokalnom prometu obzirom da povezuje panonsku s mediteransko – dalmatinskom Hrvatskom. Na području Općine nalazi se pet željezničkih postaja², a promet koji se obavlja na relaciji Zagreb - Split, otvoren je i za prijevoz putnika i za prijevoz vagonskih pošiljaka. Sigurnost prometa nije posebno ugrožena jer su cestovni prijelazi (4) obilježeni, ali ih je nužno osigurati zbog nepreglednosti.

U Općini Primorski Dolac ne postoje niti su planirani bilo kakvi sadržaji koji bi bili u funkciji **zračnog prometa**, ali se u blizini nalazi Zračna luka Split³ koja ima značenje za cijelu Hrvatsku.

1.2.2. Telekomunikacijska infrastruktura

Na području Općine Primorski Dolac, **poštanski promet** obavlja poštanski ured „Hrvatske pošte“ d.d. koji pokriva područje od 770 stanovnika. Potrebe korisnika su zadovoljene, ali je potrebna modernizacija istog.

Telekomunikacijski promet na području Općine Primorski Dolac u nepokretnoj i pokretnoj mreži obavlja više različitih operatera⁴. Cijelo područje u potpunosti je pokriveno fiksnom telefonijom dok dostupnost mobilne mreže nije svugdje moguća pa je potrebno daljnje poboljšanje pokrivanja kao i povećanje kapaciteta mreža te uvođenje novih usluga i tehnologija. Obzirom da je gotovo cijelo područje Općine pokriveno fiksnom i dijelom i mobilnom

² Donji Dolac, Primorski Dolac, Bakovići, Gornji Dolac, Preslo

³ Prometna udaljenost Općine od Zračne luke Split je 20 km

⁴ Hrvatski telekom, Optima, TH-net, Vip net, Tele 2, Tomato

telefonijom, omogućeno je i spajanje računala na internetsku mrežu osnovnim (tradicionalnim) širokopojasnim pristupom⁵. Prema javno dostupnim podacima⁶, područje Općine gotovo je u potpunosti pokriveno 3G mrežom sa najčešćom brzinom prijenosa podataka do 3,6 Mb/s. Ukupan postotak kućanstva⁷ koji koriste širokopojasni pristup je 23,48%, od čega 20,45% koristi brzinu pristupa od 2 do 4 Mbit/s, a 3,03% od 4 do 10 Mbit/s.

1.2.3. Opskrba električnom energijom

Distributer za obavljanje djelatnosti **električne energije** za područje Općine Primorski Dolac je „HEP ODS Trogir“ d.o.o., a u pogonu je 12 trafostanica koje su priključene zračnim vodovima od 10/0,4 kV. Cijelo područje Općine električnom energijom napaja se iz TS 35/10 kV „Divulje“, dok je rezervno napajanje ostvareno iz TS „Kaštela“ i „Trogir“ odnosno „Klis“ preko 35 kV voda koji je u pogonu pod 10 kV naponom. Dužina zračne niskonaponske mreže iznosi 50 km. Iako je cijelo područje Općine pokriveno sustavom električne energije, potrebe stanovništva samo su kratkoročno zadovoljene jer postoji problem loše kvalitete električne mreže te nemogućnosti priključka novih potrošača, kao i nedostatka značajnih elektroenergetskih objekata. Shodno tome, potrebna je izgradnja trafostanice TS110/20 kV i priključnog dalekovoda 2x110 kV za koju postoji lokacija i projektni zadatak.

Područje Općine Primorski Dolac pogodno je za korištenje **obnovljivih izvora energije**, ali isti nisu zastupljeni, odnosno ne koriste se.

1.2.4. Vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Opskrba vodom na području Općine Primorski Dolac odvija se preko sustava Jaruga⁸ (Šibenski vodovod) te bunarima. Iako je opskrbljeno pitkom vodom zadovoljavajuća te je dovoljna količina lokalnih rezervi, potrebno je provođenje mjera kojima će se poboljšati

⁵ Osnovni širokopojasni pristup naziv je za načine povezivanja na internet koji omogućuju velike brzine prijenosa podataka. Temeljem dosadašnje prakse EU-a, brzina od 128 kbit/s i dalje se smatra osnovnim pragom za širokopojasne brzine. No, unatrag nekoliko godina većina je zemalja EU-a donju granicu širokopojasnih brzina povećala na 1 ili 2 Mbit/s, budući da je brzina od 128 kbit/s postala premala za ispunjenje osnovnih potreba i zahtjeva korisnika širokopojasnih usluga. Unutar Strategije razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj preporučeno je da se donjom granicom širokopojasnog pristupa smatra brzina od 2 Mbit/s

⁶ <https://www.hrvatskitelekom.hr/karta-pokrivenosti>

⁷ <http://bbzone.hakom.hr/hr-HR/StatistickiPrikaz#sthash.5hFCsDM2.r8yF9tvx.dpbs>

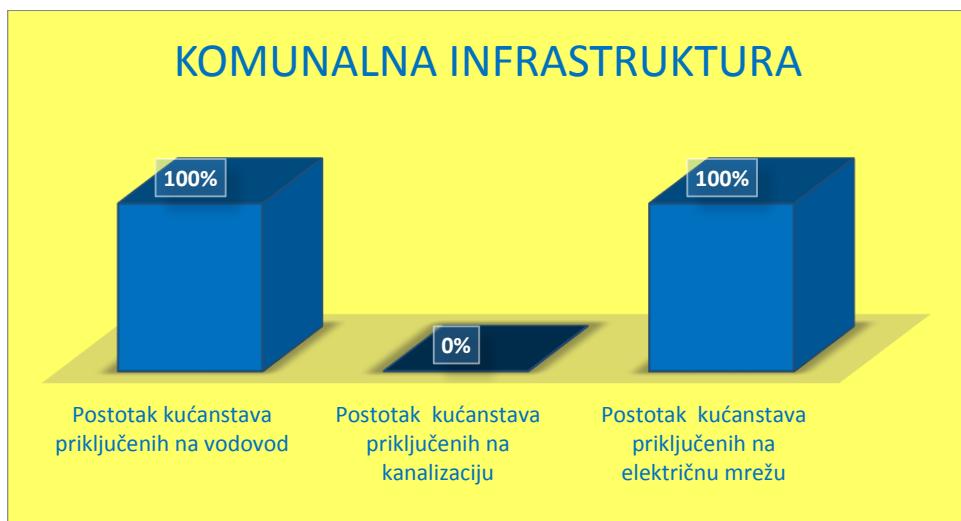
⁸ Kapacitet crpljenja: 1000 l/s

učinkovitost sustava te izgradnja i proširenje mreže u skladu s rastućim potrebama. Kao jedno od potencijalnog rješenja ovog problema, navodi se izgradnja i međusobno nadopunjavanje sustava Jaruga, Čikola i Ruda kojima se vodom opskrbljuju područja općina Primorski Dolac, Prgomet i Lećevica, a gdje bi se prednostima jednog sustava nadoknadili nedostaci ostalih.

Na vodovodnu mrežu priključeno je 264 kućanstva, odnosno 100%. Poduzeće zaduženo za upravljanje vodoopskrbnim sustavom Općine Primorski Dolac je „Vodovod i odvodnja“ d.o.o. Šibenik.

Općina Primorski Dolac nema izgrađen **sustav odvodnje** otpadnih ni oborinskih voda, osim u gospodarskoj zoni gdje postoji oborinska i fekalna odvodnja sa biološkim pročistačem. Otpadne vode iz domaćinstva prikupljaju se putem individualnih septičkih jama dok se oborinske vode odvode otvorenim jarcima u lokalne vodovode i kanale uz prometnice, bez ikakvog pročišćavanja.

Grafikon 1: Pokrivenost kućanstva komunalnom mrežom

Izvor: Obrada AZRA, 2015.

Iz prikaza pokrivenosti kućanstava komunalnom infrastrukturom, najveći nedostatak vidljiv je u području sustava odvodnje te isti predstavlja i najveći infrastrukturni problem Općine.

1.2.5. Gospodarenje otpadom

Trgovačko poduzeće koje obavlja dužnost prikupljanja i odlaganja otpada na području Općine Primorski Dolac je tvrtka „EKO TIM“ d.o.o. Solin. Općina ima organiziran sustav gospodarenja otpadom, a prikupljanje se vrši putem spremnika za prikupljanje otpada (65 kom) te putem 4 zelena otoka (odvojeno prikupljanje, 20 kom).

U 2014. godini sakupljeno je ukupno 167 tona miješanog komunalnog otpada te 8,88 tona glomaznog otpada, što je vidljivo u Grafikonu ispod.

Grafikon 2: Količina sakupljenog otpada u 2014. godini

Izvor: Općina Primorski Dolac, 2014.

Komunalni i građevinski otpad na području Općine odvozi se četiri puta mjesečno na odlagalište Karepovac koje se nalazi u Splitu, a na području Općine nalaze se četiri reciklažna dvorišta.

1.2.6. Poslovna infrastruktura

Gospodarska zona „Bristovača – Trištenica“ ima veliki značaj za Općinu Primorski Dolac, ali i za razvoj susjednih općina (Prgomet, Lećevica, dio Šibensko-kninske županije). Zona je ukupne površine 49,34 ha, komunalno je opremljena, nalazi se uz autocestu te blizinu zračne

luke i željeznice, a planirana je kao samostalna zona u kojoj je dopuštena izgradnja proizvodnih pogona, servisa, skladišta, poslovnih prostora, ugostiteljskih sadržaja i drugih pratećih sadržaja.

Gospodarska zona podijeljena je na 13 markica koje se sastoje od 70 parcela veličine 1600-16000 m², uz mogućnost spajanja u veće cjeline, a dosad je prodano 5(7) parcela.

Postoje brojne prednosti ulaganja u Gospodarsku zonu „Bristovača – Trištenica“, od atraktivnih cijena građevinskog zemljišta, komunalnog doprinosa i komunalne naknade, visokih ekoloških standarda te izvrsne prometne povezanosti, do raznih olakšica na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini:

- oslobođanje od plaćanja komunalne naknade prve dvije godine (100% u prvoj, 50% u drugoj)
- ostale olakšice: obročno plaćanje komunalnog doprinosa 50% odmah, a ostalo na obroke
- porezne olakšice za strana ulaganja
- olakšice kod zapošljavanja i samozapošljavanja.

Sa svrhom poticanja rasta malih i srednjih poduzetnika, kao i razvoja navedene zone, planira se rekonstrukcija LC 67020 te raskrižja ŽC 6091 i LC 67020 u zahvatu poduzetničke zone te izgradnja vatrogasnog doma, unutar kojeg bi bio smješten i komunalni pogon Općine.

Također, pored Gospodarske zone planira se izgradnja jedne manje zone mješovite namjene – Borika, za koju je izrađen Urbanistički plan uređenja. U zoni su predviđeni stambeni objekti, objekti općeg društvenog sadržaja (djecji vrtić, starački dom, zgrada općine, dom zdravlja, ambulanta), objekti poslovne namjene, hotel te sportski objekti (teniski tereni, nogometno igralište).

1.2.7. Društvena infrastruktura

U Općini Primorski Dolac nisu dovoljno zastupljeni objekti društvene infrastrukture u kojima bi se odvijale djelatnosti od društvenog značaja za zajednicu. Kao najznačajniji objekt može se izdvojiti sportska dvorana, koja je ujedno i školska dvorana te dvorana za rekreaciju građana i održavanje manifestacija od lokalnog značaja, a uz koju se također planira i izgradnja zgrade općine, vatrogasnog doma – kao glavnog kulturnog, društvenog i sportskog centra te staračkog doma. Uz navedene objekte društvene infrastrukture, a s ciljem poboljšanja kvalitete života u

Općini, u planu je i izgradnja 3 dječja igrališta. Isto tako, postoji i potreba za ulaganjem u javnu infrastrukturu što se prvenstveno odnosi na hortikultурно uređenje groblja.

1.3. Gospodarstvo

1.3.1. Gospodarske značajke

Općina Primorski Dolac svojim geografskim položajem, konfiguracijom terena, prometnom povezanošću (ceste, željeznica, autocesta) i ostalim prirodnim datostima posjeduje gospodarske i društvene mogućnosti za uključivanje u gospodarske tokove šireg okruženja. Međutim, današnja razina i struktura općinskog gospodarstva ukazuje na veoma skromnu i nerazvijenu osnovu.

Na temelju izračuna Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, Općina Primorski Dolac nalazi se u III. skupini s indeksom razvijenosti⁹ od 80,41%. Splitsko-dalmatinska županija prema klasifikaciji županija nalazi se u II. skupini s indeksom razvijenosti koji iznosi 93,75%.

U sljedećim tablicama dan je prikaz stanja gospodarstva Općine Primorski Dolac.

Tablica 2: Osnovni finansijski rezultati poduzetnika Općine Primorski Dolac (iznosi u tisućama kn)

R. br.	POKAZATELJ / GODINE	2012.	2013.	Indeks	Udjel Općine u županiji (%)
1.	Br. pravnih osoba	11	11	100,0	0,09
2.	Broj zaposlenih	16	14	87,5	0,02
3.	Ukupan prihod	2.531	2.684	114,2	0,007
4.	Dobit tekuće godine	5	15	300,0	0,01
5.	Gubitak tekuće godine	480	231	48,1	0,01
6.	Poslovni rezultat (neto)	-475	-216	-	-

Izvor: FINA, *Osnovni finansijski rezultati poduzetnika RH po gradovima i općinama.*, 2014.

Malo gospodarstvo nema dugu tradiciju, a razlozi zaostajanja su brojni: nedostatak tradicije, pomanjkanje poduzetničke klime, slaba poduzetnička infrastruktura i dr.

⁹ Indeks razvijenosti izračunava se na temelju stope nezaposlenosti, dohotka po stanovniku, proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku, općega kretanja stanovništva, stope obrazovanosti; Uredba o indeksu razvijenosti NN br. 63/10 i 158/13

Na području Općine Primorski Dolac ukupno je zaposleno 14 osoba, što čini tek 0,02% ukupno zaposlenih u pravnim osobama u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

Poduzetnici su ostvarili ukupne prihode u iznosu od 2.684.000,00 kuna što je za 6% više od prethodne godine, a u 2013. godini poslovali su s gubitkom obzirom da je dobit razdoblja iznosio oko 15.000,00 kuna, a gubitak čak 231.000,00 kuna.

Tablica 3: Struktura gospodarstva u 2013. godini po djelatnostima

PODRUČJE DJELATNOSTI	BROJ PODUZETNIKA	BROJ ZAPOSLENIH	UKUPNI PRIHODI	DOBIT RAZDOBLJA (u 000 kn)	GUBITAK RAZDOBLJA (u 000 kn)
C) prerađivačka industrija	5	5	1.190.581	11.881	60.239
F) građevinarstvo	2	2	185.755	0	77.662
G) trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila	3	4	938.427	0	92.635
I) djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1	3	369.303	2.869	0
UKUPNO	11	14	2.684.066	14.750	230.536

Izvor: HGK, Osnovni finansijski rezultati poduzetnika Općine Primorski Dolac., 2015.

Promatrano prema područjima djelatnosti na ukupne rezultate poslovanja poduzetnika Općine Primorski Dolac, zastupljene su četiri djelatnosti: prerađivačka industrija, građevinarstvo, trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila te djelatnosti pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja hrane.

Najviše zaposlenih, njih 5, je u prerađivačkoj industriji (C16, C18 i C31)¹⁰ s istim brojem zaposlenih, ali su poslovali s gubitkom. Jedino je djelatnost pružanja usluge smještaja te pripreme i usluživanja hrane ostvarila pozitivan finansijski rezultat, dok su preostale tri djelatnosti poslovale s gubitkom.

¹⁰ Djelatnost C16 – prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala; C18 – tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa; C31 – proizvodnja namještaja

Konsolidirani finansijski rezultat, odnosno neto dobit poduzetnika Općine Primorski Dolac negativnog je predznaka, što bi značilo da su u 2013. godini poslovali s gubitkom u iznosu od 215.786,00 kuna.

Prema zadnjim raspoloživim podacima DZS-a, u 2012. godini u Splitsko – dalmatinskoj županiji ostvaren je uvoz u iznosu od 3.567.822.000,00 kuna te izvoz u iznosu od 5.071.786.000,00 kuna. U odnosu na prethodnu godinu, uvoz je povećan za 11%, dok je izvoz smanjen za 20%.

Općina Primorski Dolac nije ostvarila uvoz ni izvoz.

Tablica 4: Broj obrtnika u Općini Primorski Dolac u 2014. godini

VRSTA OBRTA	proizvodni obrti	uslužni obrti	trgovački obrti	ugostiteljski obrti	prijevoznički obrti	građevinski obrti	poljoprivredni obrti	trenutno u fazi mirovanja	muški vlasnici obrta	ženski vlasnici obrta
Broj obrta		3	1	1					5	

Izvor: Obrtnička komora Splitsko-dalmatinske županije, 2015.

Obzirom na omjer obrtnika (5) i poduzetnika (11), možemo zaključiti da je na području Općine slabije razvijeno obrtništvo od malog i srednjeg poduzetništva.

1.3.2. Zapošljavanje

Prema podacima dobivenim od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u Općini Primorski Dolac 2014. godine nezaposleno je bilo ukupno 68 osoba, od čega 36 žena (52,9%) te 32 muškaraca (47,1%). Detaljan pregled prema razini obrazovanja i spolu prikazan je u sljedećoj Tablici.

Tablica 5: Nezaposlene osobe prema kvalifikaciji i spolu

JLS	Ukupno			Bez škole i nezavršena osnovna škola			Osnovna škola			Srednja škola			Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola			Fakulteti, akademija, magisterij, doktorat		
	UK	M	Ž	UK	M	Ž	UK	M	Ž	UK	M	Ž	UK	M	Ž	UK	M	Ž
Općina Primorski Dolac	68	32	36	0	0	0	16	8	8	51	23	28	1	1	0	0	0	0
Splitsko – dalm. županija	44.220	19.564	24.656	471	239	232	6.575	3.081	3.494	30.298	13.858	16.440	3.044	1.041	2.004	3.832	1.345	2.487

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Statistička baza podataka, 2015.

Najveći broj nezaposlenih osoba su osobe sa srednjoškolskim obrazovanjem, koje čine 75% ukupnog broja nezaposlenih u Općini Primorski Dolac. Postotak je nešto veći nego u Splitsko-dalmatinskoj županiji, gdje čine 68,5% od ukupnog broja nezaposlenih.

1.3.3. Poljoprivreda

Prema Popisu poljoprivrede 2003. godine, od ukupne površine Općine ($31,28 \text{ km}^2$) na raspoložive površine poljoprivrednog zemljišta otpada $5,88 \text{ km}^2$, odnosno 18,80%. U svrhu poljoprivredne proizvodnje koristi se $5,70 \text{ km}^2$, što je 96,94% od ukupno raspoložive površine poljoprivrednog zemljišta, odnosno 18,22% od ukupne površine Općine.

Tablica 6: Struktura poljoprivrednog zemljišta po namjeni (ha)

Ukupno korišteno poljoprivredno zemljište (ha)	oranice i vrtovi	povrtnjaci	livade	pašnjaci	voćnjaci	vinogradi	rasadnici i košaračka vrba
570,37	4,12	7,9	276,4	266,01	1,88	14,06	-
%	0,72	1,39	48,46	46,64	0,33	24,65	-

Izvor: DZS, Popis poljoprivrede 2003.

Najviše površine zauzimaju livade s $276,4 \text{ ha}$, odnosno 48,46% i pašnjaci s $266,01 \text{ ha}$, odnosno 46,64%, što je vidljivo u Tablici 6.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRR), poljoprivredne površine zauzimaju ukupno $51,37 \text{ ha}$, od čega oranice zauzimaju $12,50 \text{ ha}$, odnosno 24,33% površine, krški pašnjak $25,54 \text{ ha}$, odnosno 49,72%, maslinici $1,56 \text{ ha}$, odnosno 3,04%, oraštaste vrste $0,14 \text{ ha}$, odnosno 0,27%, mješoviti trajni nasadi $2,12 \text{ ha}$, odnosno 4,13%, voćnjaci $3,19 \text{ ha}$, odnosno 6,21%, vinogradi $4,20 \text{ ha}$, odnosno 8,18%, livade $1,67 \text{ ha}$, odnosno 3,25% površine, ostale vrste korištenja zemljišta zauzimaju $0,48 \text{ ha}$, odnosno 0,93%. U privatnom vlasništvu nalazi se $45,54 \text{ ha}$ poljoprivredne površine, dok je u državnom vlasništvu $0,22 \text{ ha}$ poljoprivredne površine, a za $5,60 \text{ ha}$ je nepoznato vlasništvo.

Tablica 7: Poljoprivredne površine Općine Primorski Dolac prema vrsti uporabe i vlasništvu (ha)

	Oranica	Livada	Krški pašnjak	Vinograd	Maslinik	Voćne vrste	Orašaste (lupinaste) vrste	Mješoviti trajni nasadi	Ostale vrste korištenja zemljišta	Ukupna površina (ha)
Državno vlasništvo	0,08	-	-	0,15	-	-	-	-	-	0,22
Privatno vlasništvo	11,58	1,23	22,98	3,48	1,44	2,63	0,14	1,59	0,48	45,54
Nepoznato vlasništvo	0,84	0,43	2,56	0,57	0,12	0,56		0,53		5,60
UKUPNO	12,50	1,67	25,54	4,20	1,56	3,19	0,14	2,12	0,48	51,37

Izvor: APPRRR, 2014.

Prema podacima APPRRR-a, za poljoprivrednu proizvodnju ukupno se koristi 51,37 ha, na 385 parcela. Najčešći način korištenja parcela (prijavljenih u ARKOD-u) su oranice na 145 parcela te krški pašnjak na 109 parcela.

Tablica 8: Prikaz načina korištenja parcela (ha) prijavljenih u ARKOD-u

Vrsta korištenja	Broj parcela	Površina (ha)
Oranica	145	12,50
Livada	15	1,67
Krški pašnjak	109	25,54
Vinograd	48	4,20
Maslinik	11	1,56
Voćne vrste	31	3,19
Orašaste vrste	2	0,14
Mješoviti trajni nasad	21	2,12
Ostalo zemljište	3	0,48
Ukupno	385	51,37

Izvor: APPRRR, 2014. godine

Prosječna veličina proizvodnih parcela iznosi 0,13 ha. Na temelju rezultata upisa poljoprivrednih gospodarstva u ARKOD, vidljivo je da je proizvodnja otežana radi usitnjenosti površina te disperzije proizvodnih parcela.

Iako klimatski čimbenik odgovara povrtlarskoj proizvodnji, nedostatak vode bio je dugo ograničavajući faktor za ozbiljniju proizvodnju te je proizvodnja povrća uglavnom za vlastite potrebe. Prisutni su brojni bunari kao potencijal razvoja poljoprivredne proizvodnje. Od povrća su najzastupljenije kupusnjače, salata, krumpir i luk.

Ratarska proizvodnja se zasniva na proizvodnji žitarica (pšenica, kukuruz, ječam) te u manjoj mjeri krmiva. U zagorskom dijelu ratarstvo je nerijetko prevladavajuća poljoprivredna aktivnost. Međutim, proizvodnja ratarskih kultura na ovom području ima izrazito ekstenzivna obilježja.

Ovcarstvo i govedarstvo značajke su stočarske proizvodnje, posebno na područjima kraških pašnjaka. Osim uzgoja mlade janjetine koja ima dugu tradiciju u ovome kraju, sve je interesantnija i proizvodnja ovčjeg sira, no još uvijek za tržište zanemariva. Svinjogojstvo je pretežito za obiteljske potrebe, a povremeno i za plasman na lokalnim tržnicama. Svinjsko meso se uglavnom prerađuje u suhomesnate prerađevine, među kojima dominiraju dalmatinski pršut i panceta. Uzgoj peradi je prvenstveno za vlastitu potrošnju jaja i mesa.

Veliki broj mještana bavi se pčelarstvom, budući da Primorski Dolac obiluje smiljem, kaduljom i mnogim vrstama bilja pogodnih za uzgoj pčela. Područje Primorskog Dolca idealno je za uzgoj ljekovitog bilja (smilje, vrisak, primorski vrisak, kadulja, hajdučka trava, matičnjak, sljez, pelin, majčina dušica, timijan) te postoji veliki potencijal za njegov planirani uzgoj, sađenje trajnih nasada, što može postati jedna od važnijih gospodarskih grana. Upravo zbog toga, u planu je i izgradnja Centra za istraživanje i očuvanje kulture biljaka. Prisutan je problem masovnog branja samoniklog bilja uslijed masovne proizvodnje proizvoda od ljekovitog bilja (dozvola za branje tri puta u razdoblju od 6-10 mjeseci bez nadzora i kontrole).

Tablica 9: Poljoprivredne površine pod kulturama prema zatraženim potporama iz baze jedinstvenih zahtjeva iz 2013. godine na području Općine Primorski Dolac

Kultura/obilježje krajobraza	Broj korisnika	Površina (ha)
badem	1	0,07
ječam	1	0,6
krški pašnjak	16	17,44
livade	4	0,88
lucerna	1	0,05
maslina	2	0,48
miješani nasad povrća	13	2,14
miješani nasad voćnih vrsta	5	1,09
orah	1	0,18
plemenita vinova loza	10	1,58

Izvor: APPRRR, baza jedinstvenih zahtjeva za 2013. godinu ISAP

Prema podacima APPRRR-a, iz baze jedinstvenih zahtjeva za 2013. godinu ISAP, obzirom na zatraženu potporu, prema površini najzastupljeniji je krški pašnjak sa 17,44 ha površine, mijesani nasad povrća na 2,14 ha, plemenita vinova loza na 1,58 ha i mijesani nasad voćnih vrsta na 1,09 ha površine.

Prema podacima iz Popisa poljoprivrede 2003. godine, u strukturi stočarske proizvodnje najviše je bio zastupljen uzgoj ovaca s 3.421 jedinkom, zatim uzgoj peradi s 2.789 jedinki, koza sa 483 jedinke, svinja s 247 jedinki, goveda s 15 jedinki te kunića s 11 jedinki.

Tablica 10: Struktura stočarske proizvodnje

Godina	Broj peradi	Broj svinja	Broj kunića	Broj goveda	Broj koza	Broj ovaca
2003.	2789	247	11	15	483	3421
2013.	-	-	-	19	109	1447

Izvor: DZS, Popis poljoprivrede 2003.; Hrvatska poljoprivredna agencija, 2014.

Iz Tablice 10 vidljiv je pad stočarske proizvodnje u odnosu na 2003. godinu. Prema podacima

Hrvatske poljoprivredne agencije, najviše je zastupljen uzgoj ovaca s 1.447 jedinki, uzgoj koza sa 109 jedinki te goveda s 19 jedinkama.

Uzgojem ovaca bavi se 50 fizičkih osoba, uzgojem koza 30 fizičkih osoba te uzgojem goveda 6 fizičkih osoba. Veliki problem predstavljaju vukovi čija prisutnost ugrožava stoku.

Tablica 11: Broj poljoprivrednih proizvođača prema vrsti poljoprivrednog gospodarstva upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava

Vrsta poljoprivrednog gospodarstva	Broj
Obiteljsko gospodarstvo	96
Obrt	0
Trgovačko društvo	0
Zadruga	0
Ukupno	96

Izvor: APPRRR, 2014. godine

U Upisnik poljoprivrednih gospodarstava ukupno je upisano 96 poljoprivrednih gospodarstava, odnosno obiteljskih gospodarstava (OPG) koji su zapravo i nositelji poljoprivredne proizvodnje (Tablica 11).

Prostor Općine pruža mogućnosti za intenzivniji razvoj ratarstva i stočarstva te povrtlarstva.

1.3.4. Lovno gospodarstvo

Na području Općine djeluje Lovačko društvo Ljubeč, na lovištu XVII/11 - Trištenica Gornja i Donja.

1.3.5. Turizam

Prema pravilniku o proglašavanju turističkih općina i gradova¹¹, Općina Primorski Dolac svrstana je u D razred.

Čistoća zraka, bogato kulturno nasljeđe, očuvanost prirode, tradicionalna jela, dobra prometna povezanost i tradicijski život prednosti su Općine Primorski Dolac za turistički razvoj. Velik potencijal usmjeren je revitaliziranju objekata kulturne baštine i razvoju održivog turizma u ruralnom području.

Na području Općine nema smještajnih kapaciteta, ali se pojavilo nekoliko inicijativa za razvoj seoskog turizma, u sklopu kojih bi se izgradile manje smještajne jedinice. Postoje dva turistička obiteljska seoska gospodarstva.

Prostornim planom predviđena je turistička zona u veličini od 4,9 ha, unutar koje se planira izgradnja hotela, rekreacijskih objekata i ugostiteljskih sadržaja u funkciji objedinjavanja i poboljšanja turističke ponude.

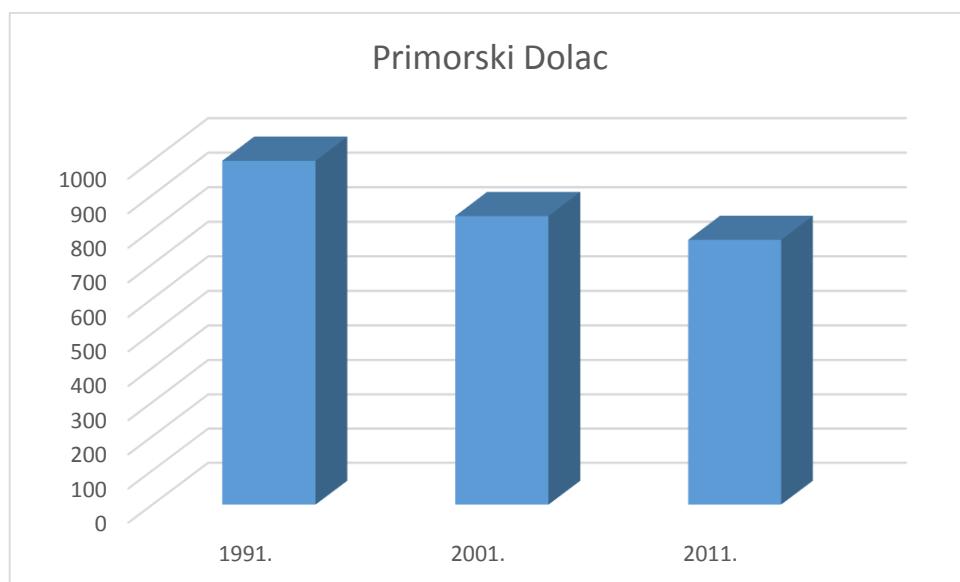
¹¹ Pravilnik o proglašavanju turističkih općina i gradova i o razvrstavanju naselja u turističke razrede (NN 122/09, 9/10, 61/10, 82/10, 36/11, 89/11, 146/11, 141/12, 144/12, 38/13, 153/13); vidjeti i Pravilnik o kriterijima za razvrstavanje naselja u turističke razrede (NN 92/09).

1.4. Demografske i socijalne značajke

U razdoblju od 1991. do 2011. godine ukupni se broj stanovnika smanjio za 229 osoba, odnosno 22,92%. U razdoblju od 1991. do 2001. bilježi se pad broja stanovnika za 160, odnosno 16,02%, a od 2001. do 2011. zamjetan je pad broja stanovnika za 69 osoba, odnosno 8,22%.

Dinamika kretanja broja stanovnika u razdoblju od 1991.-2011. godine vidljiva je iz Grafikona 3.

Grafikon 3: Dinamika kretanja broja stanovnika od 1991.-2011.

Izvor: DZS, Naselja i stanovništvo RH 1857. – 2001., Popis stanovništva 2001. i 2011.

Vitalni indeks, odnosno broj živorođenih na 100 umrlih, za Općinu Primorski Dolac u 2013. godini iznosi 66,7. Vitalni indeks jedan je od pokazatelja negativnih demografskih trendova, odnosno smanjenja broja stanovnika i ruralne depopulacije područja te posljedica negativnog prirodnog prirasta (-5) koji karakterizira i cijelu Splitsko-dalmatinsku županiju¹².

Prema Popisu stanovništva 2011. godine, udio stanovnika mlađih od 20 godina (167 stanovnika) iznosi 21,69%, udio stanovnika starosti između 20 i 60 godina (392) iznosi 50,91%, dok udio stanovnika od 60 i više godina (211) iznosi 27,40%. U strukturi stanovništva po spolu, žene (50,91%) su nešto zastupljenije od muškaraca (49,09%) u ukupnom broju stanovnika.

¹² Državni zavod za statistiku, Priopćenje, broj 7.1.1., od 22. srpnja 2014. godine

Tablica 12: Stanovništvo prema starosti i spolu

Općina	Spol	Ukupno	Starost		
			0-19	20-59	60 i više
Primorski Dolac	sv.	770	167	392	211
	m	378	84	213	81
	ž	392	83	179	130

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

U odnosu na 2001. godinu, broj stanovnika mlađih od 20 godina (187) smanjio se za 20 stanovnika, broj stanovnika između 20 i 59 godina (405) smanjio se za 13, dok se broj stanovnika od 60 i više godina (246) smanjio za 35 stanovnika. Indeks starenja iznosi 126,35%, dok je prema podacima iz 2001. godine iznosio 131,55%, što ukazuje na starenje populacije.

Podaci iz Popisa stanovništva 2011. godine prema školskoj spremi stanovništva starijeg od 15 godina ukazuju da je:

- bez školske spreme bilo 7,92% osoba,
- nepotpuno osnovno obrazovanje imalo 18,01% osoba,
- neki stupanj obrazovanja (osnovno, srednje, više i visoko) imalo 73,76% osoba (najbrojniji su oni sa srednjoškolskim obrazovanjem),
- doktorat znanosti nema nijedna osoba.

Tablica 13: Stanovništvo staro 15 i više godina prema spolu i završenoj školi

Općina	Starost	Spol	Ukupno	Bez škole	Nezavršena osnovna škola	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje		Nepoznato
								Svega	Doktorat znanosti	
Primorski Dolac	Ukupno	sv.	644	51	116	172	283	20	-	2
		m	318	9	31	95	174	9	-	-
		ž	326	42	85	77	109	11	-	2

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Postotak stanovništva bez školske spreme se smanjio u odnosu na 2001. godinu kada je iznosio 15,60% te povećao postotak stanovništva s nekim stupnjem obrazovanja kada je iznosio 55,90%.

Prema nacionalnosti, 99,22% stanovnika su Hrvati (764), 0,39% stanovnika su pripadnici nacionalnih manjina (3), dok se ostali nisu izjasnili.

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, Općina Primorski Dolac broji 264 kućanstava, što je u odnosu na Popis stanovništva iz 2001.g. povećanje broja kućanstava, kada je bilo ukupno 258 kućanstava. Pretežno su to samačka kućanstva (26,89%), kućanstva s 2 člana (25%) i 3 člana (17,05%). Broj samačkih kućanstava se povećao u odnosu na 2001. godinu, kada su činila 24,03%. Prosječna veličina kućanstva iznosi 2,92 člana.

Tablica 14: Kućanstva prema veličini i broju članova na području Općine Primorski Dolac

Ukupno	Broj članova kućanstava										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 i više
Broj kućanstava	264	71	66	45	32	20	18	7	3	-	-
Broj osoba	770	71	132	135	128	100	108	49	24	-	23

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Udio broja kućanstava u Općini Primorski Dolac u ukupnom broju kućanstava u Splitsko-dalmatinskoj županiji iznosi 0,18%.

1.4.1. Obrazovanje

U Općini postoji samo jedna ustanova predškolskog odgoja - dječji vrtić¹³, dok od obrazovne infrastrukture postoji jedna osnovna škola. Dječji vrtić je u pedagoškoj godini 2013./2014. pohađalo ukupno 24 djece, s kojima rade 2 odgajatelja, a u vrtiću se izvodi redoviti 6-satni

¹³ Trenutno uslugu predškolskog odgoja obavlja privatni vrtić "Sunce moje malo" iz Solina, a od 01.09.2015. uslugu predškolskog odgoja obavljat će javna ustanova Dječji vrtić „Maslačak“ kojoj je osnivač Općina Primorski Dolac

program, dok jaslička skupina i dodatni programi nisu osigurani zbog neadekvatnog prostora. Obzirom na tu činjenicu, u pripremi je projekt izgradnje nove zgrade dječjeg vrtića. Postotak sufinanciranja programa predškolskog odgoja od strane Općine iznosi 75%.

Osnovnu školu Primorski Dolac u školskoj godini 2013./2014. pohađalo je 70 učenika. Većina učenika su putnici (64), za koje je osigurano sufinanciranje prijevoza od strane Općine. U školi je organizirana jednosmjenska nastava, no nije organiziran program produženog boravka. Obzirom da u Općini postoji jedna osnovnoškolska institucija, potrebe su trenutno zadovoljene, no sustav osnovnog školstva treba u budućnosti razvijati u skladu s demografskim potencijalom školskog uzrasta, standardom i opremljenošću škola.

Tablica 15: Obrazovna infrastruktura Općine Primorski Dolac

Naziv škole	Broj učenika (2013 / 2014)	Broj učenika s teškoćama u razvoju	Broj učenika putnika	Sufinancirane prijevoza učenika (da/ne)	Broj učitelja	Broj stručnih suradnika	Program produženog boravka (da/ne)	Broj pomoćnika u nastavi	Jednosmjenska nastava (da/ne)
OŠ PRIMORSKI DOLAC	70	3	64	DA	18	3	NE	0	DA

Izvor: Općina Primorski Dolac, 2014.

Učenici najvećim dijelom srednjoškolsko obrazovanje nastavljaju u okolnim većim gradovima (Split, Trogir, Kaštela) u kojima su organizirani i programi cjeloživotnog učenja.

1.4.2. Zdravstvo i socijalna skrb

U Općini Primorski Dolac registrirano je ukupno 857 zdravstveno osiguranih osoba.

Zdravstvenu djelatnost na području Općine obavlja 1 tim opće/obiteljske medicine Doma zdravlja Split, 1 privatna stomatološka ordinacija te postoji organizirana ljekarnička djelatnost kroz 1 ljekarnu, čime su potrebe stanovništva zadovoljene. Ostale djelatnosti zdravstvene zaštite (služba hitne medicinske pomoći) organizirane su u sklopu Doma zdravlja u Kaštelima.

Brigu o korisnicima socijalne skrbi vodi Centar za socijalnu skrb Kaštela. Kroz Program korištenja sredstava proračuna Općine Primorski Dolac za potrebe socijalne skrbi u 2015. godini, obuhvaćena su sljedeća prava socijalne skrbi: pomoć za podmirenje troškova stanovanja, novčana pomoć za ogrjev, sufinanciranje troškova prijevoza određenih kategorija, novčana pomoć za novorođenče te ostale vrste pomoći. Planirana sredstva za socijalnu skrb u Proračunu Općine Primorski Dolac za 2015. godinu iznose 134.000,00 kuna.

1.4.3. Kultura, sport i civilno društvo

Na području Općine djeluju tri udruge, KUD Primorski Dolac, NK Zagora - Primorski Dolac te Lovačko društvo Ljubeč, ujedno nositelji kulturno-umjetničkih i sportskih aktivnosti u Općini.

Od najznačajnijih manifestacija treba istaknuti proslavu dana Općine, blagdan sv. Ante (padovanski), Blagdan sv. Ante (pustinjak), blagdan Osmine i blagdan sv. Martina.

Najznačajniji nositelj sportskih aktivnosti je NK Zagora – Primorski Dolac, koji se natječe u mlađim dobnim uzrastima u županijskim ligama. U Općini je izgrađena nova školska sportska dvorana koja se ističe kao pozitivan primjer za organiziranje aktivnosti zajednice te omogućava organiziranje dodatnih sportskih aktivnosti, kao što su turnir u malom nogometu, košarci i odbojci, ali služi i za organiziranje kulturnih aktivnosti te drugih manifestacija od lokalnog značaja. U dvorani djeluje škola za judo (broji 20 članova), fitness (broji 20 članova) te teretana, a u zoni „Borika“ u planu je i izgradnja nogometnog igrališta.

1.4.4. Upravljanje razvojem

Općina Primorski Dolac zapošljava 3 osobe pretežno srednje stručne spreme, a djeluje kroz Jedinstveni upravni odjel. U vlasništvu Općine djeluju Dječji Vrtić Maslačak koji zapošljava 2 djelatnika te Poduzetnička zona Bristovača-Trištenica. Općina je sudjelovala u projektu „Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda poslovne zone Bristovača-Trištenica“, ukupne vrijednosti 3.500.000,00 kuna, sufinanciranom iz programa IPARD mjera 301 te na 3 projekta¹⁴ financiranih iz proračuna Republike Hrvatske ukupne vrijednosti 22.500.000,00 kuna.

¹⁴ Školska-sportska dvorana Primorski Dolac (3,5 mil.kn)

2. SWOT ANALIZA OPĆINE PRIMORSKI DOLAC

SNAGE	SLABOSTI
<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ I INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Očuvani okoliš ▪ Velike količine samoniklog ljekovitog bilja ▪ Slikoviti pejzaž (brda, doline, zaravni, drage, ponikve, škrape, jame) ▪ Povoljan geoprometni položaj – na križanju pravaca prema unutrašnjosti i moru (autocesta Zagreb – Split) ▪ Dobra povezanost naselja unutar Općine i sa naseljima susjednih općina ▪ Prolazak željezničke pruge Zagreb – Knin – Split kroz središte naselja ▪ Potencijali za korištenje OIE ▪ Dobra opskrbljenost pitkom vodom – dovoljna količina rezervi ▪ Organiziran sustav gospodarenja otpadom, odvojeno sakupljanje otpada (zeleni otoci) 	<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ I INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nema stalnih površinskih vodotokova i izvora ▪ Nema područja Ekološke mreže NATURA 2000 niti zakonom zaštićenih dijelova prirode ▪ Niski stupanj šumovitosti (neracionalno iskorištavanje šuma) ▪ Neadekvatno raspolaganje poljoprivrednim zemljištem (usitnjenost površina poljoprivrednog zemljišta, neriješeni imovinsko-pravni odnosi) ▪ Oskudnost mineralnim sirovinama (građevni kamen i bitumenozni škriljevac) ▪ Loše stanje nekih cestovnih pravaca ▪ Neosigurani cestovno-željeznički prijelazi ▪ Loše stanje telekomunikacijske mreže (nedostupnost mobilne mreže u nekim područjima, potrebna modernizacija, mali postotak kućanstva koji koristi širokopojasni pristup internetu – 23,48%) ▪ Loše stanje elektroenergetske mreže (nemogućnost novih priključaka, nedostatak elektroenergetskih objekata) ▪ Nekorištenje OIE ▪ Neizgrađen sustav odvodnje i pročistača ▪ Nepostojanje vlastitog komunalnog odlagališta otpada

Poslovna zona Bristovača-Trištenica-komunalna infrastruktura I faza (15 mil.kn)
Rekonstrukcija vodovodne mreže (4 mil.kn)

<p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Raspoloživ prostor za razvoj poduzetništva (gospodarska zona Bristovača – Trištenica) ▪ Dobri uvjeti (manji troškovi) za pokretanje poduzetničke djelatnosti ▪ Postojanje preduvjeta za intenzivniji razvoj poljoprivredne proizvodnje (voćarstva, vinogradarstva, stočarstva, povrtlarstva, ratarstva, uzgoj ljekovitog bilja, pčelarstva, ekološke poljoprivredne proizvodnje) 	<p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvoj gospodarstva moguć samo u gospodarskoj zoni ▪ Izumiranje tradicijskih obrta ▪ Nedostatak investicija u gospodarstvu i aktivnosti za privlačenje poželjnih ulaganja ▪ Velik broj nezaposlenih s lošom perspektivom zapošljavanja ▪ Nerazvijeni selektivni oblici turizma (ruralni, lovni, seoski...) ▪ Nepostojanje smještajnih kapaciteta za potrebe turizma ▪ Ne vrši se eksploracija mineralnih sirovina (rezerve građevnog kamena i bitumenoznog škriljevca nisu istražene) ▪ Poljoprivreda kao dopunska djelatnost ▪ Nedovoljna iskorištenost kapaciteta u poljoprivredi (usitnjeno posjeda, neriješeni imovinsko-pravni odnosi) ▪ Masovno branje samoniklog bilja ▪ Nepostojanje poljoprivrednih zadruga ▪ Pad stočarske proizvodnje
<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brojni spomenici kulturne baštine - veliki potencijal za razvoj turizma ▪ Bogatstvo folklora, rukotvorina, običaja, „Ojkavica“ ▪ Sufinanciranja programa predškolskog odgoja od strane Općine ▪ Osigurano sufinciriranje prijevoza učenika od strane Općine ▪ Organizirana jednosmjenska nastava u osnovnoj školi ▪ Razvijene sportske i kulturne aktivnosti ▪ Razne vrste socijalne pomoći (pomoći za podmirenje troškova stanovanja, 	<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljno zastupljeni objekti društvene infrastrukture ▪ Neuređene javne površine (groblje) ▪ Neorganizirana jaslička skupina i dodatni programi u dječjem vrtiću

<p>novčana pomoć za ogrjev, sufinanciranje troškova prijevoza određenih kategorija, novčana pomoć za novorođenče)</p> <p>LJUDSKI RESURSI I UPRAVLJANJE RAZVOJEM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Indeks starenja manji u odnosu na 2001. godinu ▪ Povećan postotak stanovništva s nekim stupnjem obrazovanja ▪ Smanjen postotak stanovništva bez školske spreme u odnosu na 2001. godinu 	<p>LJUDSKI RESURSI I UPRAVLJANJE RAZVOJEM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjenje broja stanovnika u posljednjih 20 godina ▪ Veći udio stanovnika od 60 i više godina nego stanovništva mlađeg od 20 godina ▪ Negativan prirodni prirast
<p>MOGUĆNOSTI</p> <p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ I INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaštita prirodnih vrijednosti ▪ Modernizacija i izgradnja cestovne infrastrukture ▪ Rekonstrukcija i modernizacija telekomunikacijske mreže ▪ Sanacija i dogradnja postojećeg elektroenergetskog sustava ▪ Izgradnja postrojenja namijenjenih proizvodnji električne i toplinske energije iz obnovljivih izvora energije, povećanje korištenja OIE ▪ Modernizacija i izgradnja komunalne infrastrukture <p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Olakšice za potencijalne investitore ▪ Izgradnja novih zona – zona mješovite namjene „Borika“ i turistička zona • Razvoj seoskog turizma u kojima Općina ima znatne mogućnosti razvoja te ostalih selektivnih oblika 	<p>PRIJETNJE</p> <p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ I INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zagadenje prirodnih resursa uslijed nekontroliranog ispuštanja otpadnih voda, neracionalnim korištenjem sredstava za zaštitu bilja) ▪ Elementarne nepogode ▪ Devastacija prirodnih vrijednosti (narušavanje prirodnog krajolika) ▪ Nedostatak finansijskih sredstava za izgradnju potrebne infrastrukture <p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stagnacija gospodarstva na globalnoj razni ▪ Konkurenčija okolnih turističkih destinacija ▪ Daljnji utjecaj gospodarske krize ▪ Konkurenčija poljoprivrednih proizvoda iz okoline

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvoj suvremene i konkurentne poljoprivredne proizvodnje (vinogradarstva, povrćarstva, stočarstva, ratarstva, voćarstva, pčelarstva, uzgoj ljekovitog bilja te razvoj eko poljoprivrede) ▪ Sustavno educiranje i poticanje umrežavanja poljoprivrednika 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izostanak finansijske podrške s državne i županijske razine za razvoj poljoprivredne djelatnosti ▪ Ugroženost stoke napadima vukova ▪ Daljnje masovno branje samoniklog bilja (ugrožava prehranu stoke i njegovo nestajanje)
<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izgradnja vatrogasnog doma ▪ Izgradnja nove zgrade Općine ▪ Hortikulturno uređenje groblja ▪ Izgradnja Doma za starije osobe ▪ Sanacija i obnova kamenih kuća i srednjovjekovnih bunara u svrhu razvoja turizma ▪ Modernizacija/izgradnja odgojno-obrazovne i zdravstvene infrastrukture (dječji vrtić sa jasličkom skupinom, dom zdravlja i ambulanta u zoni „Borika“) ▪ Ulaganje u sportsku infrastrukturu (nogometna igrališta, teniski tereni, boćalište...) 	<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećanje broja korisnika usluga socijalne skrbi ▪ Povećane potrebe za skrb starije populacije
<p>LJUDSKI RESURSI I UPRAVLJANJE RAZVOJEM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogućnost financiranja razvojnih projekata iz fondova EU 	<p>LJUDSKI RESURSI I UPRAVLJANJE RAZVOJEM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Daljnji trend depopulacije

3. VIZIJA RAZVOJA OPĆINE PRIMORSKI DOLAC

Vizija Strategije razvoja Općine Primorski Dolac predstavlja željenu sliku društveno – gospodarskog stanja Općine, a čijem ostvarenju doprinose ciljevi, prioriteti i mjere definirani u Strategiji, kao i veliki zajednički napor javnog, privatnog i civilnog sektora. Značajnom doprinosu kvaliteti života, odnosno poboljšanju životnog standarda stanovništva Općine, uz ulaganje u poduzetništvo, doprinijeli bi i daljnji razvoj poljoprivredne proizvodnje te revitalizacija kulturno-povijesne baštine u svrhu razvoja turističke ponude i turističkih sadržaja. Navedeni sektori ujedno se smatraju i najvažnijim sektorima razvoja.

Prijedlog vizije razvoja Općine Primorski Dolac rezultat je analize svih dosad prikupljenih podataka te prepoznaje ključne razvojne pretpostavke Općine u razdoblju do 2020. godine. Uzimajući u obzir trenutno stanje Općine te mogućnosti koje se pružaju kroz potencijalne finansijske izvore, ali i uvažavajući planirane razvojne aktivnosti svih dionika uključenih u proces izrade Strategije, identificirana razvojna usmjerenja karakteriziraju Općinu Primorski Dolac kao:

- Općina bogate i očuvane prirodne, kulturno-povijesne i tradicijske baštine (biološka raznolikost, netaknuta priroda, spomenici kulturne baštine, srednjovjekovni bunari, arheološki lokaliteti, bogatstvo folklora, rukotvorina, običaja, „ojkavica“)
- Općina usmjerena na stvaranje poticajne poduzetničke klime te razvoj malih zanata i obrta (Gospodarska zona Bristovača - Trištenica - dobri preduvjeti za uslužne djelatnosti, aktivni poduzetnici i obrtnici)
- Općina koji potiče stvaranje kreativnog okruženja kroz izgradnju zone Borika (objekti općeg društvenog sadržaja, poslovne namjene, turističke namjene – hotel, sportski objekti) te aktivne društvene zajednice i civilnog društva (različiti programi i manifestacije u području kulture i sporta, njegovanje tradicijskih vrijednosti, sufinanciranje rada udruga i sportskih klubova)
- Općina koji koristi svoje turističke potencijale (bogato kulturno nasljeđe, tradicionalna jela, dobar prometno geografski položaj, konfiguracija terena, prometna povezanost) za razvoj ruralnog turizma (turistička zona, razvoj seoskog turizma, prirodni i kulturni potencijali za razvoj nove turističke ponude i usluga)
- Općina koji potiče razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i razvoj različitih oblika poljoprivredne proizvodnje te povezivanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u zadruge (razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje te stočarske

proizvodnje – uzgoj ovaca, koza, goveda, razvoj pčelarstva, uzgoj ljekovitog bilja, mogućnosti zaštite i promocije autohtonih poljoprivrednih proizvoda)

U skladu s time, vizija Općine Primorski Dolac glasi:

„Općina Primorski Dolac je mjesto sa poboljšanim uvjetima života i rada kojima doprinose jaka poduzetnička klima, razvijena poljoprivredna djelatnost te društveni život, a koja razvija svoju prepoznatljivost i jedinstvenost očuvanom kulturno – povjesnom te prirodnom baštinom u funkciji održivog turizma.“

4. STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA

Strateški ciljevi razvoja nastali su na definiranoj viziji razvoja Općine, analize stanja te SWOT analize i obuhvaćaju najvažnije odrednice razvoja odnosno pravac u kojem će se Općina kretati. U skladu s time, definirana su 2 cilja koji će osigurati daljnji razvoj Općine u budućnosti.

SC 1: Poticanje razvoja konkurentnog gospodarstva baziranog na ulaganju u poduzetničku djelatnost, revitalizaciju poljoprivrednog sektora te razvoj turizma

Strateškim ciljem 1 poticati će se razvoj poduzetničke djelatnosti, revitalizacija poljoprivrednog sektora i razvoj turizma koji ujedno čine i okosnicu razvoja u Općini Primorski Dolac. Stoga je potrebno ojačati poduzetničko okruženje te iskoristiti prirodne resurse i bogatu kulturno-povijesnu baštinu za unapređenje razvoja poljoprivredne djelatnosti i ruralnog turizma. U skladu s time, za ostvarivanje ovog cilja, definirana su 3 prioriteta:

1. *Jačanje poduzetničke klime i infrastrukture*
2. *Razvoj postojećih preduvjeta za poljoprivrednu proizvodnju*
3. *Razvoj turističkih potencijala*

Za ostvarenje navedenih prioriteta predviđen je skup mjera koje se odnose na stvaranje poticajnog poduzetničkog okruženja, poticanje različitih oblika udruživanja poljoprivrednih proizvođača, poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje, poticanje razvoja različitih oblika poljoprivredne proizvodnje, razvoj kulturno-povijesne infrastrukture u svrhu razvoja turizma te razvoj turističke ponude i novih turističkih sadržaja.

Da bi se stvorili uvjeti za bolji razvoj poduzetništva, odnosno poticajne poduzetničke klime, potrebno je poticajno okruženje koje obuhvaća niz aktivnosti kao što su jačanje poduzetničke infrastrukture, izgradnja i razvoj komunalne infrastrukture u zoni „Bristovača-Trištenica“, promocija zone sa svrhom privlačenja novih investitora, kao i provođenje poticajnih mjera za potporu poslovanju i otvaranju malih zanata i obrta. Osim Gospodarske zone „Bristovača-Trištenica“, u Općini Primorski Dolac predviđene su još dvije lokacije za razvoj zone mješovite namjene te turističke zone na čijem razvoju treba raditi u budućnosti, što znači da ulagače treba privući infrastrukturno opremljenim prostorom te zone treba razvijati u skladu s potrebama

investitora kako za fizičkom (prometna mreža s komunalnom infrastrukturom i DTK mrežom), tako i poslovnom infrastrukturom (informiranje, edukacija, poslovne usluge, educirani kadar).

Skup mjera koje se odnose na revitalizaciju poljoprivrednog sektora provest će se kroz organizaciju zajedničkih nastupa proizvođača na tržištu, edukaciju poljoprivrednih proizvođača o važnosti ekološke proizvodnje, kroz razna ulaganja u izgradnju, rekonstrukciju ili opremanje objekata za preradu voća, povrća, grožđa i ljekovitog bilja, poticanje stakleničko-plasteničke proizvodnje, razvoj stočarstva, ratarstva, pčelarstva, uzgoj samoniklog i ljekovitog bilja, razvoj mogućnosti navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta, izgradnju Centra za istraživanje i očuvanje kulture biljaka, uključivanje u projekt okrupnjavanja zemljišta i slično.

Obzirom na mogućnosti koje Općina Primorski Dolac ima za razvoj turističke djelatnosti, a s ciljem privlačenja što više domaćih i stranih turista, prioritetom koji se odnosi na razvoj turističkih potencijala nastoji se potaknuti razvoj turizma baziran na razvoju kulturno-povijesne infrastrukture te razvoju turističke ponude i novih turističkih sadržaja. Naime, uz razvoj novih sadržaja, kao što je razvoj turističke zone (izgradnja hotela, rekreacijskih objekata, ugostiteljskih sadržaja) te poticanje razvoja selektivnih oblika turizma, bogato kulturno-povijesno nasljeđe (kamene kuće, suhozidi, srednjovjekovni bunari), tradicionalna jela te očuvanost prirode (pogodno za označavanje i povezivanje tematskih puteva, izgradnju trim staza) dobar su preduvjet za turistički razvoj Općine te lokalnom turizmu daju značajnu perspektivu.

SC 2: Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj suvremene infrastrukture, korištenje obnovljivih izvora energije te očuvanje i zaštitu okoliša

Obzirom da je razvijena infrastruktura jedan od preduvjeta za kvalitetno funkcioniranje Općine, ovim strateškim ciljem nastojat će se unaprijediti kvaliteta života stanovnika Općine Primorski Dolac, a pod time se podrazumijeva razvoj društvene, socijalne, odgojno-obrazovne, zdravstvene, prometne, telekomunikacijske, energetske i komunalne infrastrukture te poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i očuvanje i zaštita okoliša. Shodno tome, za ostvarivanje ovog cilja definirana su 4 prioriteta:

1. *Podizanje standarda u sektoru društvenih djelatnosti*
2. *Jačanje lokalne zajednice kroz razvoj društvenih djelatnosti*

- 3. Unaprjeđenje infrastrukture za povećanje kvalitete života*
- 4. Poboljšanje energetske učinkovitosti i zaštite okoliša*

Prioritet *Podizanje standarda u sektoru društvenih djelatnosti* obuhvaća cijeli spektar društvenih potreba kao što su razvoj sportskog i kulturnog života, modernizacija odgojno-obrazovne infrastrukture te unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Mjere predviđene za ostvarenje ovog prioriteta vezane su za poticanje organizacije kulturnih i sportskih događanja te izgradnju infrastrukture za rekreativnu i sportsku aktivnost, za izgradnju dječjeg vrtića, uvođenje jasličke skupine te razvoj programa za predškolski odgoj, kao i za sustav zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (modernizacija i izgradnja objekata zdravstvene infrastrukture u zoni „Borika“ - dom zdravlja i ambulanta, poticanje programa za unaprjeđenje zdravstvene zaštite i socijalne skrbi). Uređenje u smislu poboljšanja, izgradnje i opremanja institucija, kao i poticanje programa na prethodno navedenim područjima, osim na kvalitetu života stanovništva Općine Primorski Dolac, utječu i na obogaćivanje turističke ponude, naročito kad je riječ o sadržajima u kulturi i sportu. Naime, kvalitetna sportska infrastruktura omogućuje organizaciju značajnih sportskih manifestacija, te u okviru ovog prioriteta treba poduzeti i daljnje korake na rješavanju infrastrukture (izgradnja dječjih igrališta, teniskih terena, nogometnog igrališta predviđenih u zoni „Borika“).

Razvojne mjere u sklopu 2. prioriteta usmjerene su na jačanje lokalne zajednice kroz razvoj društvene i socijalne infrastrukture, posebice na izgradnju i uspostavljanje zone mješovite namjene „Borika“, uređenje javne zelene površine sa izgradnjom boćališta, izgradnju i opremanje vatrogasnog doma u zoni „Bristovača - Trištenica“, izgradnju nove zgrade Općine i doma za starije i nemoćne u zoni „Borika“. Isto tako, obzirom da udruge imaju bitnu ulogu jer obogačuju kulturni, sportski i društveni život zajednice, organizatori su brojnih lokalnih manifestacija i događanja te brinu o očuvanju kulture i tradicije kraja, za unaprjeđenje društvenog života važno je jačanje aktivnosti civilnog društva, odnosno razvoj civilnog društva kroz poticanje uključivanja mladih u društvene aktivnosti, promociju civilnog sektora te osiguranje prostora za rad organizacija civilnog društva.

Skup mjera koje se vežu uz unaprjeđenje infrastrukture za povećanje kvalitete života, odnosno 3. prioritet, odnose se na modernizaciju prometne, telekomunikacijske, energetske i komunalne infrastrukture. Kad je riječ o prometnoj infrastrukturi, cilj je uređiti nerazvrstane ceste te izgraditi nove nekategorizirane ceste, uređiti cestovne prijelaze i postaviti prometnu signalizaciju, poticati korištenje javnog prijevoza kao i razvoj integriranog prijevoza putnika i

intermodalnog prometa. Za unaprjeđenje kvalitete života, osim prometne, potrebno je razvijati i telekomunikacijsku infrastrukturu kroz proširenje mreže širokopojasnog pristupa internetu i rekonstrukciju same mreže te energetsku infrastrukturu zamjenom NN zračne mreže podzemnom i izgradnjom trafostanice 110/20(10) kV sa pripadajućim dalekovodima. Isto tako, razvojna mjera u sklopu ovog prioriteta upućuje i na usmjerenost prema razvoju iznimno važnih infrastrukturnih sustava kao što su kanalizacijski i vodovodni te na uređenje zelenih površina groblja. Obzirom da Općina trenutno nema razvijen sustav odvodnje otpadnih i oborinskih voda, a vodoopskrbni sustav nije učinkovit, cilj je osigurati potpunu pokrivenost Općine sustavom vodoopskrbe i odvodnje pomoću izgradnje novog vodoopskrbnog sustava kojim bi se međusobno nadopunjivali sustavi Jaruga, Čikola i Ruda te izgradnjom sustava odvodnje i pročistača otpadnih voda, što su ujedno i temeljni preduvjeti za uravnoteženi razvoj i gospodarski rast te jačanje socijalno – gospodarskih uvjeta života stanovništva u Općini, odnosno podizanje standarda stanovništva.

Obzirom na geografski položaj, najznačajniji obnovljivi izvori energije na području Općine Primorski Dolac su sunčeva energija i vjetar. Budući da se isti ne koriste, a s ciljem stvaranja ekološki svjesne zajednice, Općina na svom prostoru želi promovirati i podržavati racionalno korištenje energije, odnosno razvijati proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije, kao i poticati mjere energetske učinkovitosti, odnosno poticati učinkovitu uporabu energije u svim sektorima potrošnje. Osim poticanja energetske učinkovitosti i korištenja OIE, razvojna mjera u sklopu ovog prioriteta usmjerena je i na razvoj sustava gospodarenja otpadom. Podizanjem svijesti stanovništva o brizi o okolišu kroz razne programe edukacija te nabavkom novih posuda za separaciju i odlaganje otpada, unaprijediti će se i ovaj segment komunalne infrastrukture.

Definirani prioriteti razvoja i razvojne mjere koje proizlaze iz zadanih strateških ciljeva prikazane su u Tablici 16.

Tablica 16: Razvojni ciljevi, prioriteti i mјere

	CILJ		PRIORITET		MЈERA
1.	Poticanje razvoja konkurentnog gospodarstva baziranog na ulaganju u poduzetničku djelatnost, revitalizaciju poljoprivrednog sektora te razvoj turizma	1.1.	Jačanje poduzetničke klime i infrastrukture	1.1.1.	Stvaranje poticajnog poduzetničkog okruženja
		1.2.	Razvoj postojećih preduvjeta za poljoprivrednu proizvodnju	1.2.1.	Poticanje različitih oblika udruživanja poljoprivrednih proizvođača
				1.2.2.	Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje
				1.2.3.	Poticanje unapređivanja i razvoja različitih oblika poljoprivredne proizvodnje
		1.3.	Razvoj turističkih potencijala	1.3.1.	Razvoj kulturno-povijesne infrastrukture u svrhu razvoja turizma
				1.3.2.	Razvoj i promocija turističke ponude te razvoj novih turističkih sadržaja
2.	Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj suvremene infrastrukture, korištenje obnovljivih izvora energije te očuvanje i zaštitu okoliša	2.1.	Podizanje standarda u sektoru društvenih djelatnosti	2.1.1.	Razvoj sportskog i kulturnog života u Općini
				2.1.2.	Modernizacija odgojno-obrazovne infrastrukture
				2.1.3.	Unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
		2.2.	Jačanje lokalne zajednice kroz razvoj društvenih djelatnosti	2.2.1.	Razvoj društvene i socijalne infrastrukture
				2.2.2.	Razvoj civilnog društva
		2.3.	Unaprjeđenje infrastrukture za povećanje kvalitete života	2.3.1.	Razvoj i modernizacija prometne infrastrukture
				2.3.2.	Razvoj i modernizacija telekomunikacijske infrastrukture
				2.3.3.	Razvoj i modernizacija energetske infrastrukture
				2.3.4.	Razvoj i modernizacija komunalne infrastrukture
		2.4.	Poboljšanje energetske učinkovitosti i zaštite okoliša	2.4.1.	Poticanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije
				2.4.2.	Razvoj sustava gospodarenja otpadom

5. OPIS MJERA ZA POSTIZANJE CILJEVA

U okviru svakog strateškog cilja definirani su razvojni prioriteti za čije su ostvarenje predviđene razvojne mjere koje predstavljaju projekt ili skupinu projekata koje treba provesti kako bi se ostvario postavljeni cilj, odnosno za svaku razvojnu mjeru definirane su aktivnosti potrebne da bi se mjeru aktivno provodila. Isto tako, za svaku mjeru predviđeni su i rezultati koji će se postići ostvarivanjem mjeru te nositelji mjeru i ciljne skupine koje će biti uključene u provedbu pojedinih mjera (Tablica 17).

Tablica 17: Opis mjera

MJERA	CILJ MJERE	AKTIVNOST	REZULTAT	NOSITELJ MJERE	CILJNE SKUPINE
1.1.1.	Stvaranje poticajnog poduzetničkog okruženja	Poboljšati uvjete za razvoj poduzetništva kroz razvoj poduzetničke potporne infrastrukture Infrastrukturno opremanje Gospodarske zone „Bristovača-Trištenica“ (rekonstrukcija LC 67020 te raskrižja ŽC 6091 i LC 67020, prometna mreža s komunalnom infrastrukturom i DTK mrežom) Promocija Gospodarske zone u svrhu privlačenja novih investitora Poticanje suradnje proizvodnog sektora s ostalim sektorima Provođenje poticajnih mjeru za potporu poslovanju i otvaranju malih zanata i obrta (razne vrste olakšica i oslobođanje od plaćanja komunalne naknade)	Poboljšana poduzetnička i ulagačka klima u Općini	JLS, Županija, gospodarski subjekti, LAG	Poduzetnici, obrtnici, udruge, lokalno stanovništvo, investitori

MJERA	CILJ MJERE	AKTIVNOST	REZULTAT	NOSITELJ MJERE	CILJNE SKUPINE
1.2.1.	Poticanje različitih oblika udruživanja poljoprivrednih proizvođača	Postići bolji plasman poljoprivrednih proizvoda i povećati konkurentnost gospodarskih aktivnosti u ruralnim sredinama Poticanje stvaranja novih oblika udruživanja (poljoprivredne zadruge) Organizacija lokalnih proizvođača za zajednički nastup na tržištu Jačanje marketinga proizvoda udruženih i umreženih proizvođača	Povećana konkurentnost gospodarskih aktivnosti u ruralnim sredinama	JLS, Županija, LAG	OPG-i, obrtnici, poduzeća, udruge, zadruge
1.2.2.	Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje	Stvoriti uvjete za jačanje ekološke poljoprivredne proizvodnje Potpora razvoju ekološke poljoprivrede Educiranje poljoprivrednih proizvođača o ekološkoj proizvodnji	Povećana prepoznatljivost ruralnih sredina	JLS, udruge poljoprivrednih proizvođača, ekološke udruge, LAG	OPG-i, obrtnici, poduzeća, udruge, zadruge, lokalno stanovništvo
1.2.3.	Poticanje unaprjeđivanja i razvoja različitih oblika poljoprivredne proizvodnje	Povećati konkurentnost poljoprivredne proizvodnje Ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata za preradu povrća, voća, grožđa, ljekovitog bilja Poticanje stakleničko - plasteničke proizvodnje te korištenja postojećih kapaciteta u poljoprivredi Promicanje organizacije lanaca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište Poticanje razvoja stočarstva (ovčarstvo, uzgoj koza, govedarstvo, svinjogojstvo, peradarstvo)	Povećana konkurentnost gospodarskih aktivnosti u ruralnim sredinama	JLS, Županija, gospodarska i obrtnička komora, ekološke udruge, LAG	OPG-i, poljoprivredni proizvođači, obrtnici, poduzeća, udruge, zadruge, lokalno stanovništvo

MJERA	CILJ MJERE	AKTIVNOST	REZULTAT	NOSITELJ MJERE	CILJNE SKUPINE
		Poticanje uzgoja povrtarskih kultura (proizvodnja povrća - kupusnjače, salata, krumpir i luk) Poticanje razvoja voćarstva, vinogradarstva i vinarstva Poticanje razvoja ratarstva Poticanje uzgoja samoniklog i ljekovitog bilja Poticanje razvoja pčelarstva Potpora zaštiti poljoprivrednih proizvoda i jačanje promoviranja domaćih poljoprivrednih proizvoda Edukacija i usavršavanje poljoprivrednih proizvođača Razvoj mogućnosti navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta Uključivanje u projekt okrugljavanja zemljišta Izgradnja Centra za istraživanje i očuvanje kulture biljaka			
1.3.1.	Razvoj kulturno-povijesne infrastrukture u svrhu razvoja turizma	Razviti ponudu ruralnog turizma temeljenu na kulturno-povijesnoj baštini Saniranje kamenih kuća i suhozida Uređenje i rekonstrukcija srednjovjekovnih bunara	Povećana prepoznatljivost Općine kroz promociju u turizmu	JLS, LAG, turistička zajednica	Lokalno stanovništvo, turisti, turistička zajednica, vlasnici smještajnih i ugostiteljskih objekata, udruge

MJERA	CILJ MJERE	AKTIVNOST	REZULTAT	NOSITELJ MJERE	CILJNE SKUPINE	
					aktivne u području turizma	
1.3.2.	Razvoj i promocija turističke ponude te razvoj novih turističkih sadržaja	Poticati i promovirati razvoj turističkih sadržaja	Označavanje i povezivanje tematskih puteva Izgradnja biciklističkih i trim staza Izgradnja novih smještajnih kapaciteta (hotel u zoni „Borika“) Razvoj turističke zone (izgradnja hotela, rekreacijskih objekata i ugostiteljskih sadržaja) Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma (seoski, lovni, ruralni...) Poticanje promotivnih aktivnosti usmjerenе na privlačenje većeg broja domaćih i stranih turista	Povećana ponuda i kvaliteta turističkih sadržaja	JLS, poduzetnici, turistička zajednica, LAG	Lokalno stanovništvo, turisti, turistička zajednica, vlasnici smještajnih i ugostiteljskih objekata, udruge aktivne u području turizma
2.1.1.	Razvoj sportskog i kulturnog života u Općini	Poticati razvoj sportskog i kulturnog života te izgradnju infrastrukture za bolju kvalitetu života	Poticanje organizacije kulturnih i sportskih događanja i aktivnosti Izgradnja infrastrukture za rekreaciju i sportske aktivnosti (dječja igrališta, teniski tereni, nogometno igralište u zoni „Borika“ ...) Promocija i razvoj programa za poticanje zdravog načina života	Razvijene kulturne i sportske aktivnosti te pripadajuća infrastruktura	JLS, Županija, Ministarstvo kulture	Lokalno stanovništvo, JLS, ustanove, udruge
2.1.2.	Modernizacija odgojno-obrazovne infrastrukture	Poboljšati kvalitetu i uvjete rada u predškolskoj ustanovi	Izgradnja i povećanje prostornih kapaciteta u predškolskoj ustanovi (dječji vrtić) Razvijanje programa za predškolski odgoj	Unaprijedjeni uvjeti rada u predškolskoj ustanovi kroz uvođenje novih programa i	JLS, Županija	Lokalno stanovništvo, JLS, odgajatelji, djeca

MJERA	CILJ MJERE	AKTIVNOST	REZULTAT	NOSITELJ MJERE	CILJNE SKUPINE	
		Uvođenje jasličke skupine u dječjem vrtiću	modernizaciju infrastrukture			
2.1.3.	Unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	Poboljšati kvalitetu sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi kroz poticanje programa i izgradnju infrastrukture	Modernizacija i izgradnja objekata zdravstvene infrastrukture (dom zdravlja, ambulanta u zoni „Borika“) Poticanje programa za unapređenje socijalne skrbi Poticanje programa za razvoj zdravstvene zaštite	Poboljšana kvaliteta cijelokupnog sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	JLS, Županija	Lokalno stanovništvo, JLS, ustanove, udruge
2.2.1.	Razvoj društvene i socijalne infrastrukture	Izgraditi društvenu infrastrukturu za bolju kvalitetu života stanovnika Općine	Izgradnja i uspostavljanje zone mješovite namjene „Borika“ Uređenje javne zelene površine sa izgradnjom bočališta Izgradnja i opremanje vatrogasnog doma unutar zone „Bristovača-Trištenica“ Izgradnja nove zgrade Općine u zoni „Borika“ Izgradnja doma za starije i nemoćne u zoni „Borika“	Funkcionalna društvena i socijalna infrastruktura koja zadovoljava sve potrebe stanovništva	JLS, Županija	Lokalno stanovništvo, JLS, ustanove, udruge
2.2.2.	Razvoj civilnog društva	Podići razinu kvalitete života kroz aktivnije uključivanje lokalne zajednice u društveni život Općine	Povećanje suradnje između udruga Promocija civilnog sektora i podizanje svijesti o ulozi i važnosti istog Osiguranje prostora za rad i djelovanje organizacija civilnog društva	Stvoreno poticajno okruženje za snažnije uključivanje lokalne zajednice, udruga i mladih u društveni život Općine	JLS, Županija	Lokalno stanovništvo, JLS, mlađi, ustanove, udruge

MJERA	CILJ MJERE	AKTIVNOST	REZULTAT	NOSITELJ MJERE	CILJNE SKUPINE	
		Poticanje uključivanja mladih u društvene aktivnosti				
2.3.1.	Razvoj i modernizacija prometne infrastrukture	Poboljšati kvalitetu prometne infrastrukture te omogućiti veću sigurnost u prometu	Sanacija prometnica Uređenje nerazvrstanih cesta Uređenje cestovnih prijelaza i postavljanje prometne signalizacije Izgradnja novih cesta i nogostupa Poticanje korištenja javnog prijevoza Razvoj integriranog prijevoza putnika Razvoj intermodalnog prometa	Unaprijeđena kvaliteta prometne infrastrukture	JLS, Hrvatske ceste d.o.o.	Lokalno stanovništvo, JLS, poduzetnici, obrtnici, udruge, investitori
2.3.2.	Razvoj i modernizacija telekomunikacijske infrastrukture	Podići razinu kvalitete života kroz modernizaciju telekomunikacijskog sustava	Rekonstrukcija telekomunikacijske mreže Proširenje mreže širokopojasnog pristupa internetu; razvoj pristupa širokopojasnim mrežama pružatelja obrazovnih usluga i obrazovnih institucija, razvoj IKT infrastrukture u javnom sektoru Modernizacija poštanskog prometa	Poboljšana kvaliteta telekomunikacijskog sustava	JLS, Županija	Lokalno stanovništvo, JLS, poduzetnici, obrtnici, udruge, investitori
2.3.3.	Razvoj i modernizacija energetske infrastrukture	Izgraditi i poboljšati kvalitetu postojeće energetske infrastrukture	Zamjena niskonaponske zračne mreže podzemnom Izgradnja, rekonstrukcija i proširenje elektroenergetskog sustava Izgradnja trafostanice 110/20(10) kV sa pripadajućim dalekovodima	Poboljšana kvaliteta energetske infrastrukture	JLS, HEP	JLS, lokalno stanovništvo

MJERA	CILJ MJERE	AKTIVNOST	REZULTAT	NOSITELJ MJERE	CILJNE SKUPINE	
2.3.4.	Razvoj i modernizacija komunalne infrastrukture	Izgraditi i poboljšati postojeću komunalnu infrastrukturu	<p>Rekonstrukcija i izgradnja novog vodoopskrbnog sustava kojim bi se međusobno nadopunjavali sustavi Jaruga, Čikola i Ruda</p> <p>Izgradnja kanalizacijskog sustava na području Općine</p> <p>Izgradnja pročistača otpadnih voda na području Općine</p> <p>Infrastrukturno opremanje zone „Borika“</p> <p>Hortikulturno uređenje groblja</p>	Poboljšana i unaprijeđena komunalna infrastruktura	JLS, komunalno poduzeće	JLS, lokalno stanovništvo, poduzetnici, investitori
2.4.1.	Poticanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije	Promicati energetsku učinkovitost i obnovljive izvore energije	<p>Informiranje i edukacija stanovništva o potrebi korištenja obnovljivih izvora energije</p> <p>Poticanje korištenja prirodnih resursa za proizvodnju energije u kućanstvima, javnom i gospodarskom sektoru</p> <p>Izrada promidžbenih materijala s ciljem informiranja javnosti o potrebi korištenja obnovljivih izvora energije</p> <p>Rekonstrukcija postojećeg sustava rasvjete u energetski učinkovitu i ekološku</p> <p>Postavljanje solarnih panela na autobusna stajališta i javne objekte</p>	Stvoreno poticajno okruženje za korištenje OIE	JLS, Županija	JLS, lokalno stanovništvo

MJERA	CILJ MJERE	AKTIVNOST	REZULTAT	NOSITELJ MJERE	CILJNE SKUPINE	
2.4.2.	Razvoj sustava gospodarenja otpadom	Unaprijediti cjelokupan sustav gospodarenja otpadom	Podizanje svijesti stanovništva o potrebi selekcije otpada i brizi o okolišu pomoću Nabava i postavljanje posuda za sakupljanje te separaciju otpada (zeleni otoci, kontejneri)	Stvoreni uvjeti za unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	JLS, komunalno poduzeće	JLS, lokalno stanovništvo, gospodarski objekti

6. USKLAĐIVANJE CILJEVA SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

U sljedećoj Tablici navedena je usklađenost ciljeva razvoja Općine Primorski Dolac sa ostalim relevantnim strateškim dokumentima na regionalnoj razini (Županijska razvojna strategija 2011.-2013.), nacionalnoj te EU razini što ukazuje na činjenicu da je svaki cilj razvoja u Strategiji u potpunosti usklađen sa ciljevima važećih programskih/strateških dokumenata odnosno ima jasno uporište u nekom od važećih strateških dokumenata na regionalnoj, nacionalnoj i EU razini.

Tablica 18: Usklađenost ciljeva Strategije sa strateškim dokumentima

Strategija razvoja Općine Primorski Dolac 2015.-2020.	Regionalni, nacionalni i EU strateški dokumenti
CILJ 1: Poticanje razvoja konkurentnog gospodarstva baziranog na ulaganja u poduzetničku djelatnost, revitalizaciju poljoprivrednog sektora te razvoj turizma	<p>Županijska razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011.-2013. SC1: Konkurentno gospodarstvo SC5: Jačanje prepoznatljivosti Županije</p> <p>Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020. SC3: Promocija poduzetništva SC4: Poboljšanje poduzetničkih vještina SC5: Poboljšano poduzetničko okruženje</p> <p>Tematski ciljevi EU 2014.-2020. TC 3: Jačanje konkurenčnosti malih i srednjih poduzetnika, poljoprivrednog sektora te sektora ribarstva i akvakulture</p> <p>Program ruralnog razvoja 2014.-2020. M03: Programi kvalitete za poljoprivredne proizvodne proizvode i hranu M04.1.: Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva M04.2.: Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda</p>

Strategija razvoja Općine Primorski Dolac 2015.-2020.	Regionalni, nacionalni i EU strateški dokumenti
	<p>M09: Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača M11: Ekološki uzgoj</p> <p>Strateški plan Ministarstva poljoprivrede za razdoblje 2015.-2017. Opći cilj 1.: Podizanje razine konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog i ribarskog sektora razini EU kako bi se smanjile razlike u negativnim pokazateljima proizvodnje u sektoru u odnosu na EU</p> <p>Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine SC1: Poboljšanje strukture i kvalitete smještaja SC2: Novo zapošljavanje SC4: Povećanje turističke potrošnje</p> <p>Strateški plan Ministarstva turizma za razdoblje 2015.-2017. C1.1.: Unaprjeđenje turističke kvalitete i sadržaja turističkog proizvoda</p> <p>Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.–2015. SC2: Povećati prihode i druge koristi od održivog korištenja kulturne baštine</p> <p>Strateški plan Ministarstva kulture 2014. – 2016. C2: Zaštićena i očuvana kulturna baština</p> <p>Strategija održivog razvijanja Republike Hrvatske</p>
CILJ 2: Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj suvremene infrastrukture, korištenje obnovljivih izvora energije te očuvanje i zaštitu okoliša	<p>Županijska razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011.-2013. SC2: Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša SC3: Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života</p>

Strategija razvoja Općine Primorski Dolac 2015.-2020.	Regionalni, nacionalni i EU strateški dokumenti
	<p>Program ruralnog razvoja 2014.-2020. M07.2.: Ulaganja u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije</p> <p>Strateški plan Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta za razdoblje od 2014. - 2016. C1: Osiguranje i unaprjeđenje kvalitete te povećanje dostupnosti, učinkovitosti i relevantnosti sustava odgoja i obrazovanja na svim razinama C3: Osiguranje kvalitete sustava sporta</p> <p>Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020. Strateški razvojni pravci: 2. Ujednačavanje i poboljšanje kvalitete zdravstvene zaštite</p> <p>Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2012. do 2016. Prioritetno područje I. Institucionalni okvir za potporu razvoju civilnog društva</p> <p>Strateški plan Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture za razdoblje 2014. - 2016. godine C1: Održivi razvoj prometnog sustava</p> <p>Strategija prometnog razvijanja RH 2014. - 2030. C4: Sukladan i postupan razvitak ukupnog prometnog sustava i njegovih pojedinih dijelova</p> <p>Strategija razvoja širokopojasnog pristupa internetu u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2012. do 2015. godine C2: Osiguranje dostupnosti širokopojasnog pristupa internetu C3: Poticanje potražnje za širokopojasnim uslugama i korištenja širokopojasnim pristupom za građane i gospodarske subjekte</p>

Strategija razvoja Općine Primorski Dolac 2015.-2020.	Regionalni, nacionalni i EU strateški dokumenti
	<p>Strateški plan Ministarstva poljoprivrede 2015.-2017. C5: Održivi razvoj vodnog gospodarstva</p> <p>Strategija upravljanja vodama C4.2.1. Uređenje vodotoka C4.2.2. Korištenje voda</p> <p>Strategija održivog razvijanja RH</p> <p>Tematski ciljevi EU 2014.-2020. TC4: Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO2 u svim sektorima TC5: Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencija i upravljanje rizicima TC6: Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa TC7: Promicanje održivog prometa te uklanjanja uskih grla u ključnoj infrastrukturi TC9: Promicanje socijalnog uključivanja te borba protiv siromaštva TC10: Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje TC11: Jačanje institucionalnih kapaciteta te učinkovita javna uprava</p> <p>Strategija gospodarenja otpadom 2025. C2: Razvitak infrastrukture za cijeloviti sustav gospodarenja otpadom IVO (stvaranje uvjeta za učinkovito funkciranje sustava) C3: Smanjivanje rizika od otpada C5: Edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema gospodarenja otpadom</p> <p>Nacionalna strategija zaštite okoliša Strategija energetskog razvijanja Republike Hrvatske</p>

7. AKCIJSKI PLAN

Sastavni dio Strategije razvoja Općine Primorski Dolac je i Akcijski plan kojim se osigurava provedba strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja kao i praćenje provedbe Strategije. U skladu s tim, ovaj Akcijski plan razrađen je prema odgovarajućim mjerama koje se vežu na strateške ciljeve te pripadajuće prioritete. Svaka mjera navedena u tablici akcijskog plana ostvarivat će se provedbom navedenih projekata. Osim mjera i pripadajućih projekata, u Tablici 19 navedene su i vrijednosti projekata¹⁵, nositelji mjere, vremensko razdoblje u kojem će se projekt financirati, način odnosno izvori financiranja projekta u planiranom razdoblju te indikatori (pokazatelji) pomoću kojih će se pratiti provedba projekta. Za projekte za koje se očekuje financiranje iz EU fondova nisu navedeni iznosi koji će se financirati iz EU fondova obzirom da to ovisi isključivo o natječajima koji će se objavljivati u predstojećem razdoblju. Shodno tome, finansijski plan će se ažurirati u skladu s novim informacijama o financiranju EU projekata.

U Tablici 19 prikazuje se nekoliko izvora financiranja provedbe Strategije za razdoblje 2015.-2020., odnosno sredstva:

- Općina – podrazumijeva vlastita sredstva Općine koja se financira iz utvrđenih izvora prihoda
- Ministarstva – pružaju potpore za pripremu i provedbu projekata iz različitih područja (pr. Potprogrami MRRFEU i sl.)
- EU fondovi – uključuju Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond te Mjere ruralnog razvoja i Programe Zajednice
- Ostali dostupni izvori – obuhvaćaju investitore, lokalne poduzetnike, udruge, institucije i organizacije

¹⁵ Vrijednosti projekta temelje se na dostavljenoj projektnoj dokumentaciji od strane Općine

Tablica 19: Akcijski plan Općine Primorski Dolac za 2016. godinu

ŠIFRA MJERE	NAZIV PROJEKTA I UKUPNA VRIJEDNOST (KN)	OPĆINA PRIMORSKI DOLAC - PREDVIĐENA FINANCIJSKA SREDSTVA (2016.)	OSTALI IZVORI FINANCIRANJA	VREMENSKO RAZDOBLJE	PROVODITELJ (NOSITELJ)	INDIKATORI
1.1.1.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture II. Etapa unutar Gospodarske zone „Bristovača-Trištenica“ (15.000.000,00 kn)	2.040.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016. godina	Općina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dužina izgrađene vodoopskrbne mreže ✓ Dužina izgrađene kanalizacijske mreže ✓ Broj korisnika priključenih na vodoopskrbni sustav ✓ Broj korisnika priključenih na kanalizacijski sustav ✓ Dužina obnovljene ceste ✓ Dužina postavljene javne rasvjete u zoni ✓ Dužina izgrađene DTK mreže
1.1.1.	Izgradnja komunalne infrastrukture za raskrije za Gospodarsku zonu „Bristovača-Trištenica“ (3.366.000,00 kn)	1.726.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016.-2018. godina	Općina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dužina obnovljenih cesta ✓ Dužina izgrađene DTK mreže ✓ Broj postavljenih zdenaca ✓ Dužina izgrađene vodoopskrbne mreže ✓ Dužina izgrađene kanalizacijske mreže

2.1.1.	Izgradnja nogometnog igrališta unutar zone „Borika“ (9.230.000,00 kn)	1.070.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016.-2018. godina	Općina	☒ Površina igrališta
2.1.2.	Izgradnja i opremanje dječjeg vrtića (7.423.000,00 kn)	3.829.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016./2017. godina	Općina	☒ Površina izgrađenog i opremljenog objekta ☒ Broj djece ☒ Broj zaposlenih ☒ Broj pripremljene projektne dokumentacije ☒ Broj popratnih kreiranih dokumenata
2.2.1.	Uređenje javne zelene površine sa izgradnjom bočališta u zoni „Borika“ (1.209.000,00 kn)	167.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016.-2018. godina	Općina	☒ Uređena površina u ha ☒ Broj postavljenih klupa ☒ Površina izgrađenog bočališta ☒ Broj korisnika usluga ☒ Broj pripremljene projektne dokumentacije ☒ Broj popratnih kreiranih dokumenata
2.2.1.	Izgradnja općinske zgrade u zoni „Borika“ (PTD) (120.000,00 kn)	120.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016. godina	Općina	☒ Broj pripremljene projektne dokumentacije ☒ Broj popratnih kreiranih dokumenata
2.2.1.	Izgradnja vatrogasnog doma unutar zone „Bristovača-Trištenica“ (PTD) (250.000,00 kn)	140.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016./2017. godina	Općina	☒ Broj pripremljene projektne dokumentacije ☒ Broj popratnih kreiranih dokumenata

2.3.1.	Uređenje nerazvrstanih cesta (2.625.000,00 kn)	840.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016.-2018. godina	Općina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dužina asfaltiranih i obnovljenih cesta ✓ Broj postavljenih znakova signalizacije ✓ Broj pripremljene projektne dokumentacije ✓ Broj popratnih kreiranih dokumenata
2.3.3.	Izgradnja trafostanice 110/01(10)Kv-Prgomet u zoni „Bristovača-Trištenica“ (PTD) (1.000.000,00 kn)	500.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016. godina	Općina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj pripremljene projektne dokumentacije ✓ Broj popratnih kreiranih dokumenata
2.3.4.	Razvoj komunalne infrastrukture unutar mješovite zone „Borika“ (PTD) (250.000,00 kn)	120.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016./2017. godina	Općina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj pripremljene projektne dokumentacije ✓ Broj popratnih kreiranih dokumenata
2.3.4.	Uređenje groblja Sv. Ante (325.000,00 kn)	225.000,00 kn	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2016./2017. godina	Općina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Površina uređenog groblja ✓ Broj pripremljene projektne dokumentacije ✓ Broj popratnih kreiranih dokumenata

Od jedanaest projekata za čiju realizaciju je predviđen dio sredstava u proračunu za 2016. godinu, čak devet projekata nalazi se unutar Strateškog cilja 2 (*Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj suvremene infrastrukture, korištenje obnovljivih izvora energije te očuvanje i zaštitu okoliša*), za koji je potrebno osigurati 22.432.000,00 kuna za realizaciju.

Ukupan iznos potreban za realizaciju svih navedenih projekata u Akcijskom planu iznosi 40.798.000,00 kuna, a iz vlastitog proračuna u 2016. godini osigurati će se 10.777.000,00 kuna.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPJSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Strategija razvoja Općine Primorski Dolac za razdoblje od 2015. do 2020. godine

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. – 2020.

Udio sufinanciranja: 85 % EU, 15 % RH

Europski fond za ruralni razvoj: Europa ulaze u ruralna područja